Duurzaamheidsbenchmark Albrandswaard

Rekenkameronderzoek

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Inhoudsopgave

- De opdracht
- Telos’visie op duurzame ontwikkeling
- Methodologie en aanpak
- De duurzaamheidsdriehoek van Albrandswaard
- De resultaten per kapitaal
  - Sociaal-cultureel
  - Ecologisch
  - Economisch
- Ontwikkeling in de tijd
- Benchmark
  - Kleine gemeenten
  - Ridderkerk en Barendrecht
  - Hoeksche Waard
- Conclusies

De onderzoeksopdracht

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Onze onderzoeksopdracht:

- Complete duurzaamheidsbenchmark
- Actuele scores vergeleken met voorgaande scores om ontwikkelingen in de tijd weer te geven
- Vergelijkingen Barendrecht, Ridderkerk, Hoeksche Waard en kleine gemeenten
- Presentaties energie en afval afgezet tegen ambities

Telos’visie op duurzame ontwikkeling

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Telos-visie in vogelvlucht (1)

Definitie duurzame ontwikkeling sluit aan bij de opvatting van de Commissie Brundtland in haar rapport “Our Common Future” uit 1987.

“Een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder het vermogen van toekomstige generaties in gevaar te brengen om in hun eigen behoeften te voorzien.”

Telos-visie in vogelvlucht (2)

- Onderscheid in drie kapitalen: optimalisatie van het geheel van economisch, ecologisch en sociaal-cultureel kapitaal.

- Houdbaar over generaties heen (TIJD)

- Houdbaar zijn op alle schaalniveaus: lokaal tot internationaal (RUIMTE)

Duurzame ontwikkeling (1)

Betreft de mate waarin economische, sociaal-culturele en ecologische ontwikkelingen:

- Niet op elkaar worden afgewenteld (defensieve visie)
- Elkaar versterken (win-win situaties) (offensieve visie)
- Zowel onderling, als in tijd en ruimte
- Is dus meer dan ‘milieu plus’
- Betreft visie op maatschappelijke (i.p.v. economische) groei en vraagt dus ook om een dergelijke visie
- Met nadruk op in elkaar grijpen van economische, sociaal-culturele en ecologische innovaties

Duurzame ontwikkeling (2)

- Is een *zoektocht*, die gekenmerkt wordt door onzekerheid
- Is expliciet *normatief*: vertrekt vanuit een visie hoe de samenleving zich zou moeten ontwikkelen
- Is *strategisch*: de lange termijn staat centraal, niet de korte
- Is een *dynamisch* begrip voortdurend aan verandering onderhevig
- Gaat voortdurend gepaard met *frictie*
- Vraagt om creativiteit, enthousiasme, out of the box denken, innovaties, zoeken naar nieuwe verbindingen/combinaties
- Verdraagt zich slecht met verkokering en bureaucratie

De methodologie en aanpak

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Onze opdracht: duurzaamheidbenchmark voor Albrandswaard

Een verhaal van kapitalen, voorraden, eisen, indicatoren en normen

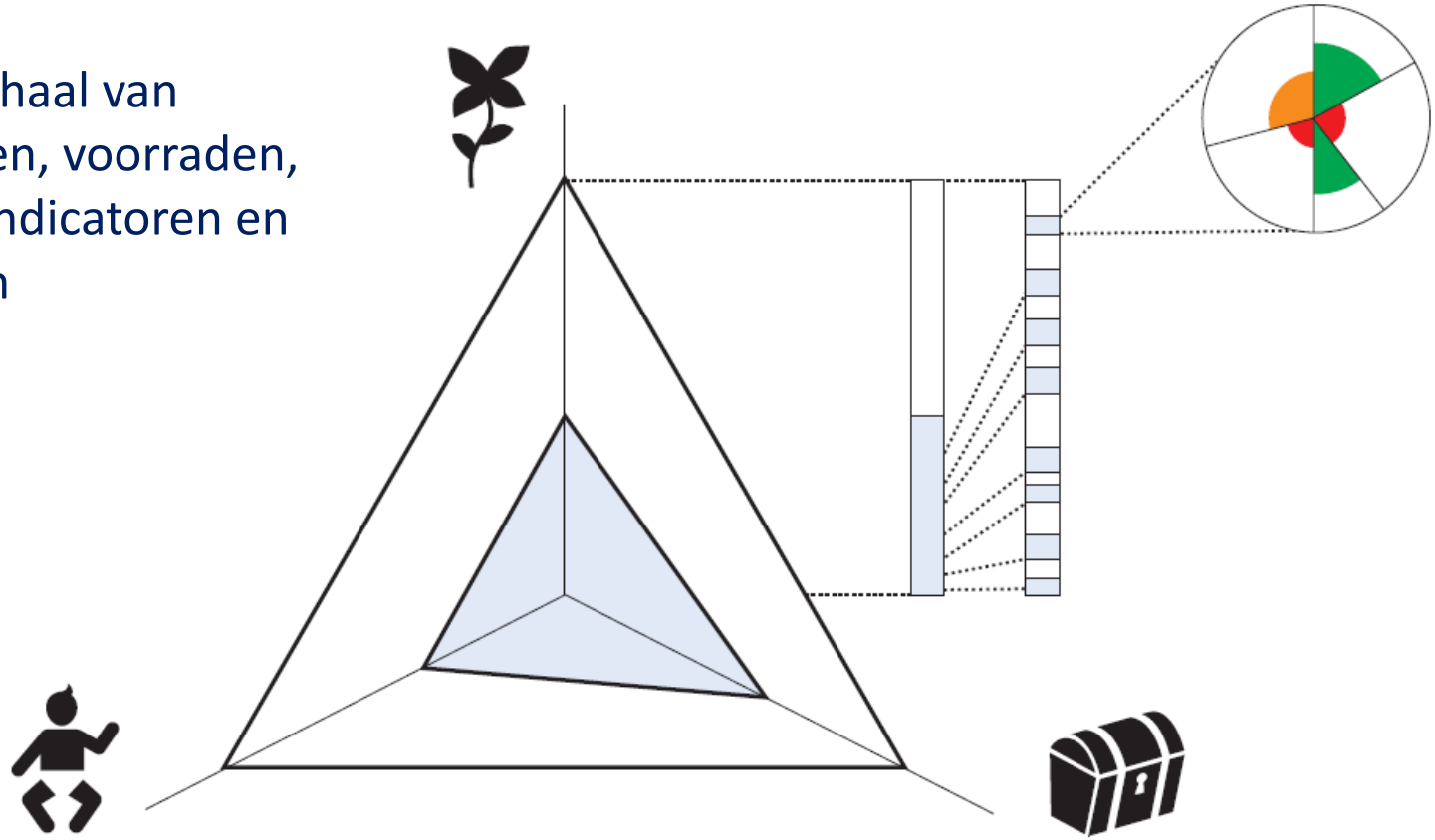

Opbouw Duurzaamheidbenchmark

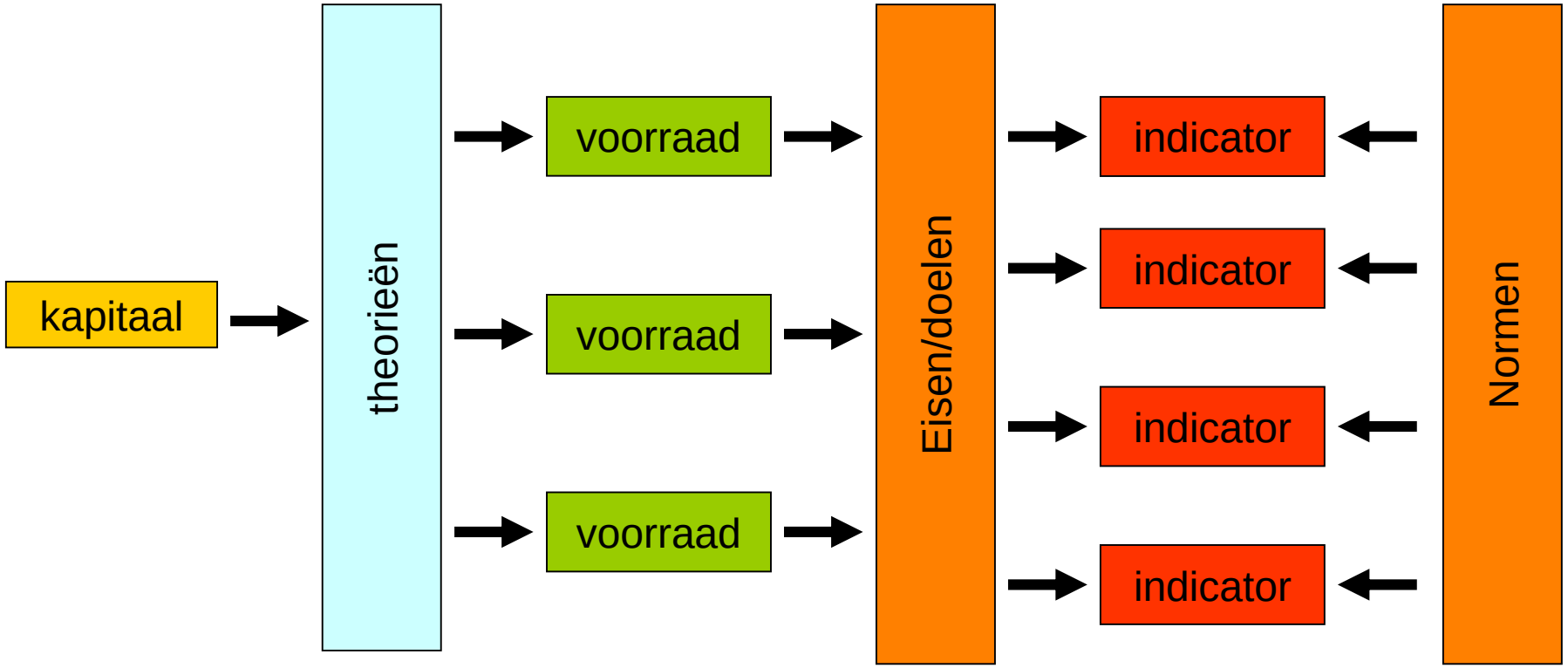

Voorraden per kapitaal (benchmark)

Ecologisch Kapitaal	Social-cultureel kapitaal	Economisch Kapitaal
Natuur & landschap	Maatschappelijke participatie	Arbeid
Bodem	Economische participatie	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Water	Veiligheid	Infrastructuur & bereikbaarheid
Lucht	Wonen & woonomgeving	Concurrentievermogen
Energie en klimaat	Gezondheid(szorg)	Kennis
Afval	Onderwijs	
Hinder & calamiteiten	Kunst & cultureel erfgoed	

Normen

Normen gebaseerd op regionale vergelijking, wettelijke normen of vergelijking in de tijd uitgedrukt met behulp van kleuren

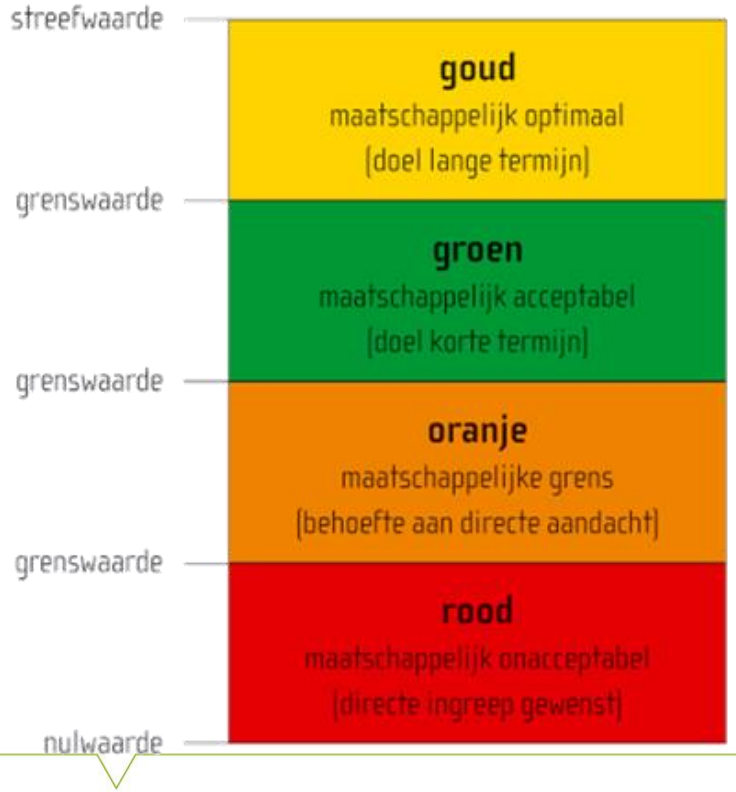

Beeldtaal

- Taarten per voorraad die de indicatorscores laten zien
- Spiders per kapitaal die de voorraadscores laten zien
- Driehoek die de kapitaalscores laat zien

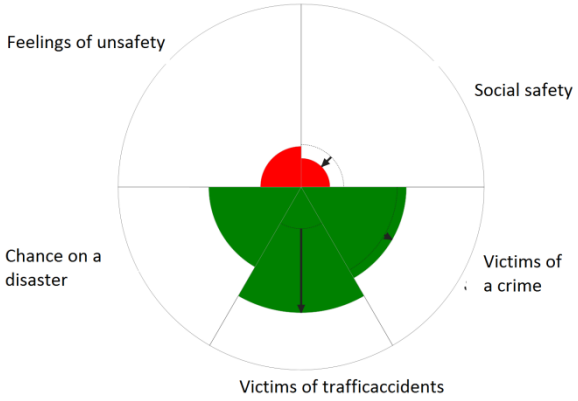

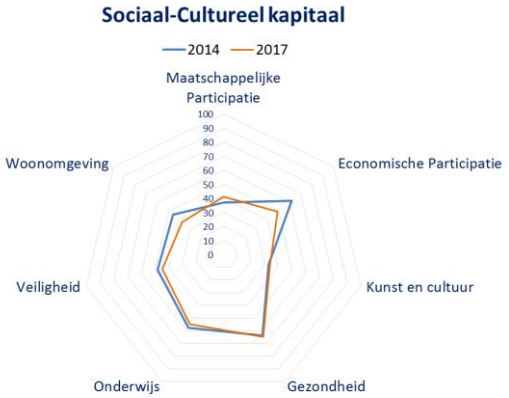

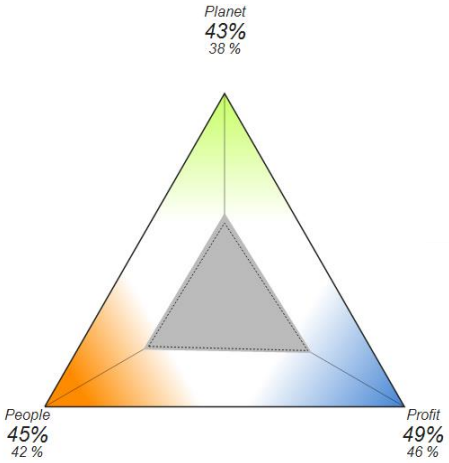

Nationale Monitor: de basis

- **Voor alle 388 Nederlandse gemeenten**
- **Dataverzameling**:
  - Gebaseerd op publiek beschikbare bronnen: CBS, GGD, Nationaal Bodemsaneringsonderzoek, Biodiversiteitsnetwerk, Klimaatmonitor etc.
  - Indicatoren zijn uitgezonderd die niet voor alle 393 gemeenten beschikbaar zijn of verouderd zijn.
- **Resultaat: database met 105 indicatoren voor iedere Nederlandse gemeente**
- **Bepalen van de duurzaamheidsdoelen per voorraad en normen voor iedere indicator**
  - Bepalen van de doelen door Telos gedaan op basis van national en international beleid en op basis van 15 jaar ervaring op dit terrain.
  - Bepalen van de normen voor iedere indicator door Telos gedaan op basis van beleidsstukken, (internationale) afspraken zoals de Kaderrichtlijn Water, vergelijking, expert judgement.

Sociaal-cultureel kapitaal

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Sociaal-cultureel kapitaal

Kernbegrippen binnen het sociaal-cultureel kapitaal zijn sociale rechtvaardigheid en maatschappelijke betrokkenheid. Voor een sociaal en cultureel duurzame samenleving wordt het principe van sociale rechtvaardigheid ingevuld met gelijke kansen, vrijheid, brede toegankelijkheid van voorzieningen en veiligheid. Maatschappelijke participatie verwijst naar sociale, politieke en economische participatie van burgers. Die zowel rechten als plichten hebben. Via sociale netwerken hebben mensen toegang tot hulpbronnen welke ze individueel niet kunnen bereiken. Verbondenheid in zowel eigen kring als verbondenheid tussen gemeenschappen is van belang voor het creëren van vertrouwen en een optimale toegang tot hulpbronnen.

Sociaal-cultureel kapitaal
Overall beeld

- Sterk gedaald ten opzichte van 2014
- Dieptepunt lijkt wel voorbij
- Sterkste indicatoren: Opkomst percentage landelijke verkiezingen, Beoordeling eigen gezondheid, Riskant gedrag, Levensverwachting, Afstand huisartsen, Jeugdcriminaliteit, Opleidingsniveau bevolking
- Zwakste indicatoren: Afstand tot musea, Rijksmonumenten, Onveiligheidsgevoel, Tevredenheid woonomgeving, Tevredenheid winkels, Nieuwbouwwoningen

Maatschappelijke participatie

Mensen ontwikkelen zich door de participeren in netwerken. Zowel kleine, gesloten netwerken als grotere meer open netwerken. Participatie is van belang voor het welzijn van de mens en de economische productiviteit. Vertrouwen in de politiek en instituties spelen een belangrijke rol bij politieke participatie.

Eisen:

- De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd
- Burgers zijn betrokken bij de samenleving
- Elke burger heeft zeggenschap in politieke besluitvorming die hem of haar en de samenleving en haar toekomst aangaat en maakt daar ook gebruik van
- Iedereen heeft het recht om zijn eigen identiteit en diversiteit te koesteren en uit te dragen, in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen

Maatschappelijke participatie

- Overwegend matige resultaten, maar wel verbeterd.
- Sterke stijging opkomstpercentage landelijke verkiezingen
- Lichte stijging sociale cohesie

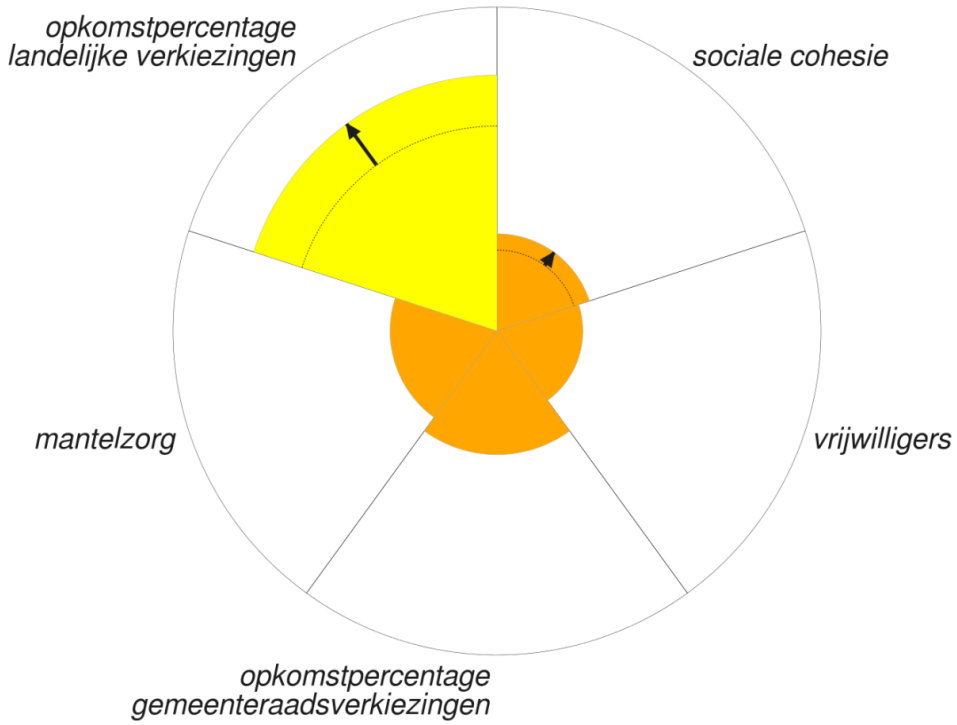

Economische participatie

Het hebben van werk vormt een van de belangrijkste ordende principes in onze Westerse samenleving. Het biedt inkomen, draagt bij aan de behoefte om zich te verreiken en biedt toegang tot sociale netwerken

Eisen:

- Burgers zijn in staat om zich economisch staande te houden
- Er is armoede noch uitsluiting

Economische participatie

- Daling van alle indicatorscores ten opzichte van 2014
- Sterke daling buffervermogen en sterke stijging van aantal langdurig werklozen
- Toename aantal arme huishoudens en toename personen in de bijstand. Nog wel acceptabele sores

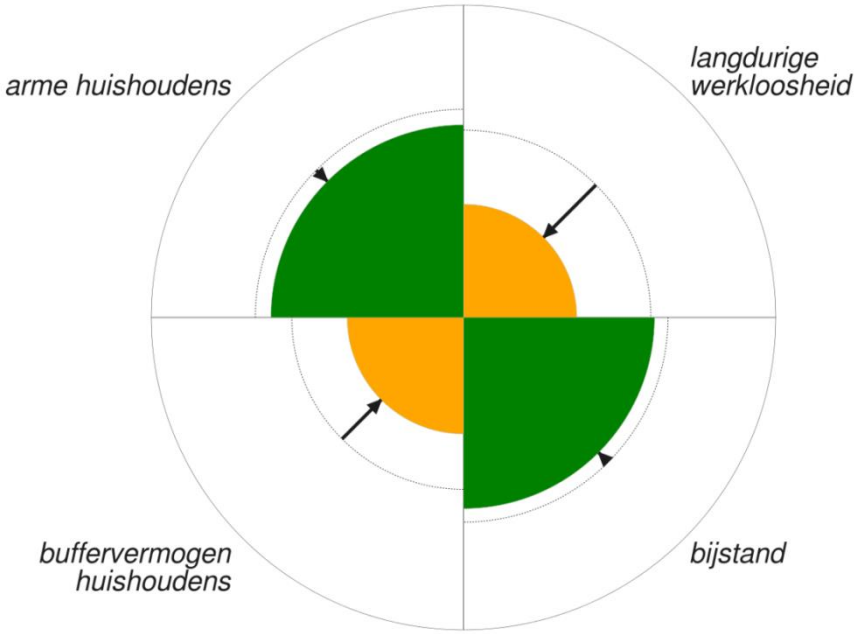

Kunst en Cultuur

Kunst en cultuur zijn dragers of uitingen van bestaande normen en waarden binnen de samenleving. Voorwaarden zijn het beschermen, bewaren en opnieuw inbedden van de in tijd en ruimte vastgestelde culturele uitingen. Aanbod van kunst en cultuur heeft een positieve werking op de lokale gemeenschap en kan daarnaast een aantrekkingskracht zijn voor mensen buiten de gemeenten.

Eisen:

- Het culturele aanbod is voldoende groot, evenals de diversiteit
- Iedereen kan actief of passief deelnemen aan culturele uitingen of activiteiten
- Het culturele erfgoed wordt beschermd en versterkt

Kunst en Cultuur

- Lichte verbetering in de afstand tot podium kunsten en aantal gemeentemonumenten. Acceptabele scores
- Weinig rijksmonumenten
- Geen beschermde stads- en dorpsgezichten
- Grote afstand tot musea

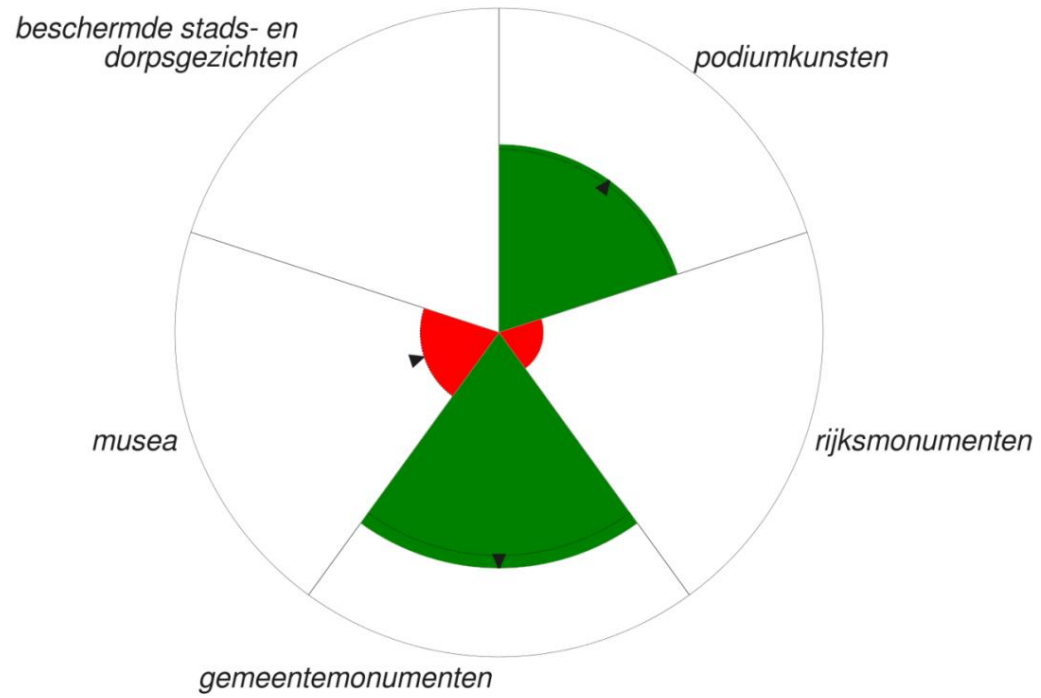

Gezondheid

De bevolking moet zowel lichamelijk als geestelijk gezond zijn in een duurzame samenleving. De verantwoordelijkheid ligt deels bij de overheid (aanbod van zorginstanties) en deels bij de individuele burgers die verantwoordelijk zijn voor een gezonde leefstijl. Zowel de 'harde' (percentage zieken) als de 'zachte' kant (gezondheidsbeleving) is van belang.

Eisen:

- De bevolking is lichamelijk en geestelijk gezond
- De gezondheidszorg is van goede kwaliteit en toegankelijk voor iedereen; inclusief preventie en nazorg
- Iedereen neemt verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl.
- De bevolking voelt zich gezond

Gezondheid

- Overall beeld positief
- Uitstekende score beoordeling eigen gezondheid, riskant gedrag, (gestegen) levensverwachting en afstand tot huisarts
- Matige en gedaalde score voor kwaliteit ziekenhuizen
- Zorgpunt: onvoldoende bewegen

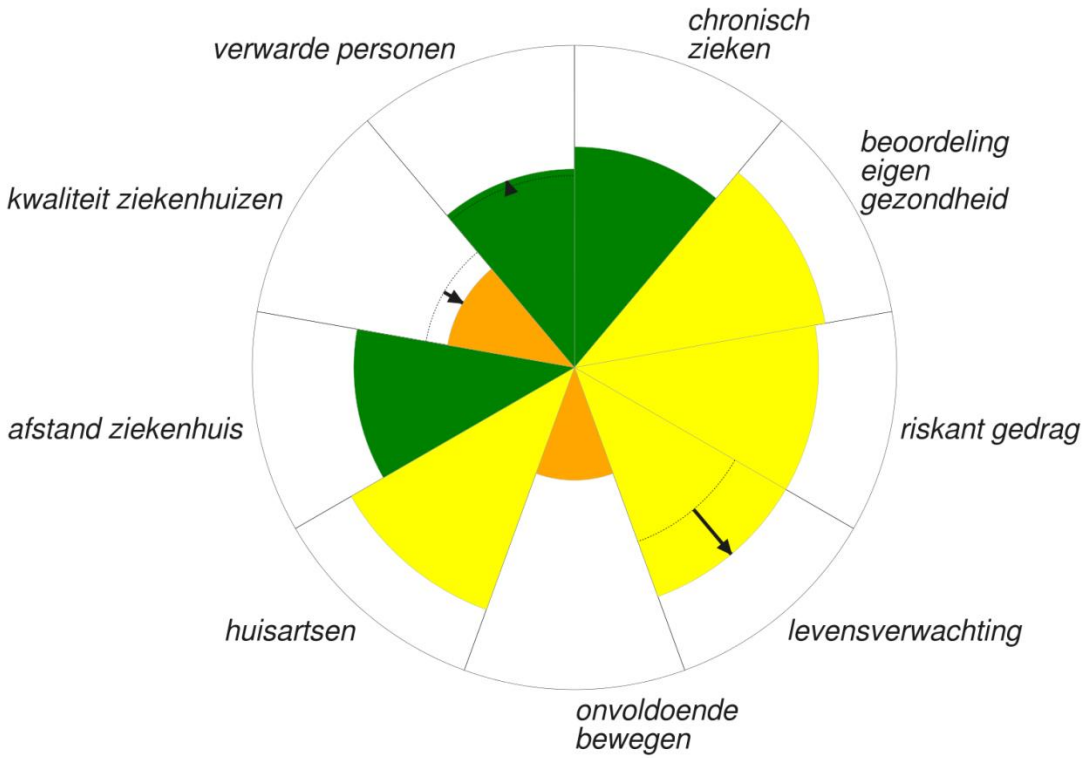

Veiligheid

Zowel de individuele burger als de samenleving heeft een bepaalde mate van veiligheid nodig om te functioneren. Binnen de voorraad veiligheid is een onderscheid gemaakt tussen geobjectiveerde veiligheid in termen van risico's om ergens slachtoffer van te worden en de subjectieve beleving van veiligheid: het veiligheidsgevoel.

Eisen:

- De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar
- Iedereen voelt zich veilig in de gemeente

Veiligheid

- Overwegend matige resultaten, wel hebben een aantal indicatoren zich verbeterd
- Sterke afname van jeugdcriminaliteit
- Lichte afname in vermogens- en gewelddelicten
- Lichte afname van het onveiligheidsgevoel, echter nog steeds zeer negatief scorende indicator
- Sterke toename van verkeersonveiligheid
- Licht gestegen vandalisme

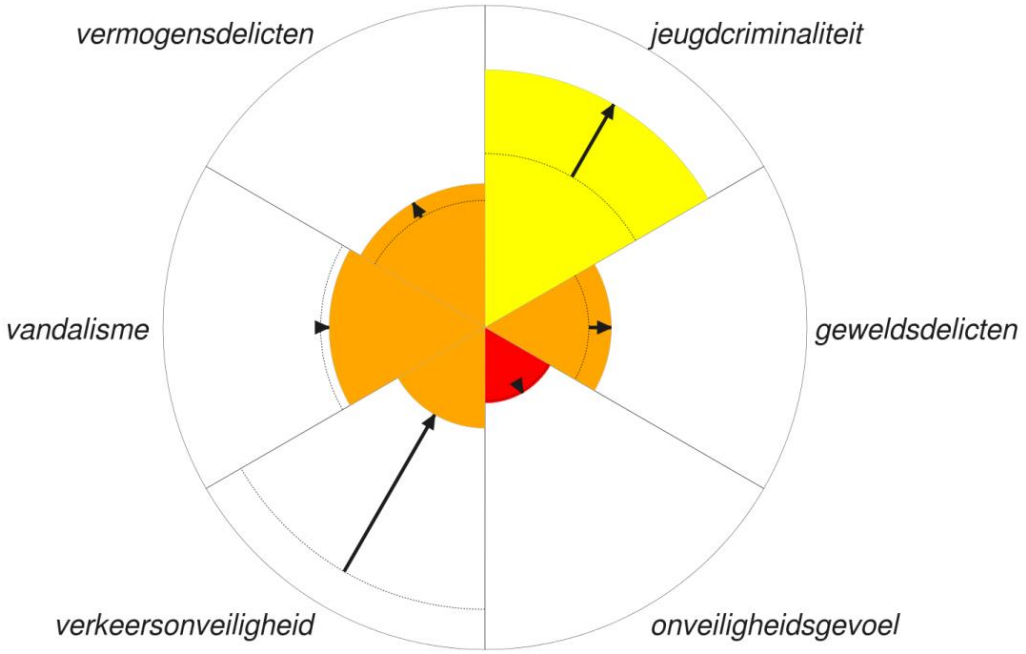

Onderwijs

Onderwijs is van groot belang voor de ontwikkeling van onze (kennis)samenleving en is gericht op het overbrengen van kennis, vaardigheden en houding. Onderwijs heeft namelijk drie hoofdfuncties: kwalificatie, selectie en allocatie en socialisatie. Onderwijs moet continu in ontwikkeling zijn. Voor de jeugd is het van belang dat er voldoende mogelijkheden voor goed onderwijs in de gemeente en regio aanwezig zijn.

Eisen:

- Het onderwijs sluit aan op de maatschappelijke behoefte
- Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten
- Iedereen heeft de plicht er voor zorg te dragen dat zijn of haar competenties (blijven) aansluiten op maatschappelijke behoeften
- Het onderwijs is van hoge kwaliteit

Onderwijs

- Overwegend positieve voorraad, maar wel wisselend beeld qua ontwikkeling in tijd. Per saldo achteruitgang
- Hoog gemiddeld opleidingsniveau
- Afname jeugdwerkeloosheid en voortijdige schoolverlaters
- Daling in studenten welke onvertraagd naar diploma gaan
- Afname aanbod bassischolen en voortgezet onderwijs

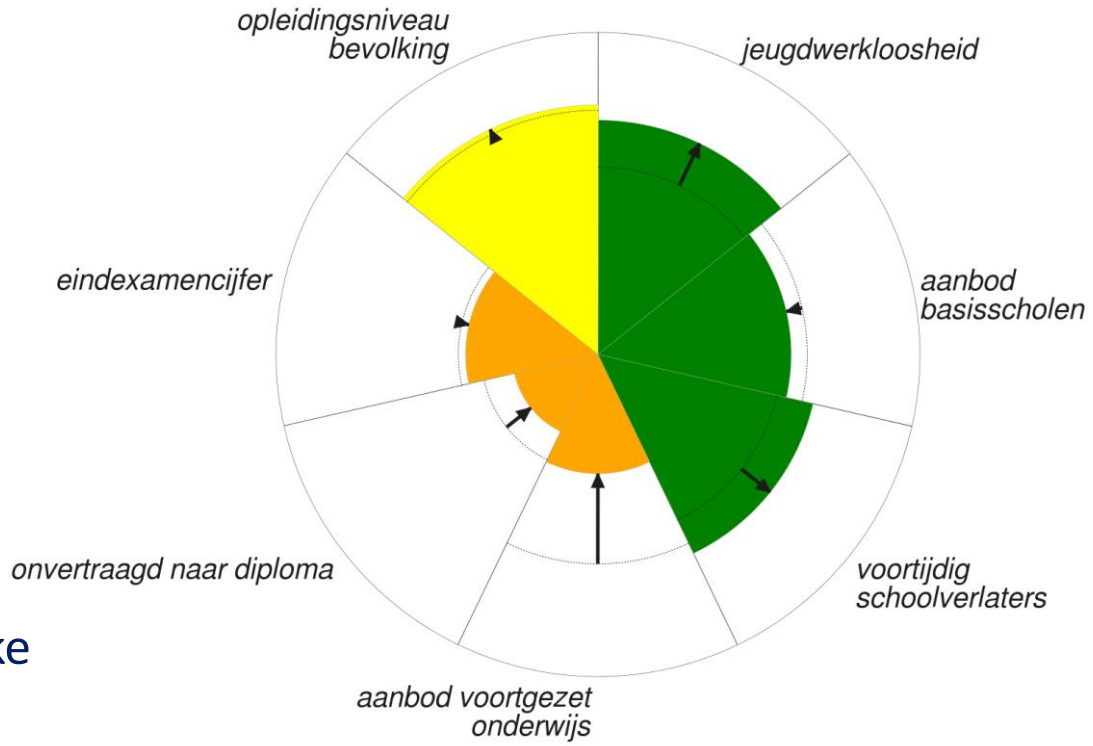

Woonomgeving

Binnen deze voorraad is de aandacht gericht op de beschikbaarheid en de kwaliteit van woningen, de aanwezigheid van publieke en dagelijkse voorzieningen en de tevredenheid met de eigen woonomgeving.

Daarnaast kijken we naar het migratiesaldo.

Eisen:

- Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit
- Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar en toegankelijk voor iedereen
- Iedereen is tevreden met de woonomgeving waar hij of zij woont: veilig, aangenaam en gezond

Woonomgeving

- Overwegend negatief scorende voorraad en in de tijd per saldo achteruitgang
- Sterke afname tevredenheid woonomgeving en lichte afname tevredenheid woning
- Positieve beoordeling afstand tot dagelijkse voorzieningen
- Negatieve beoordeling tevredenheid winkels
- Onvoldoende nieuwbouw
- Gestegen verhuissaldo (= meer inkomend dan uitgaand)

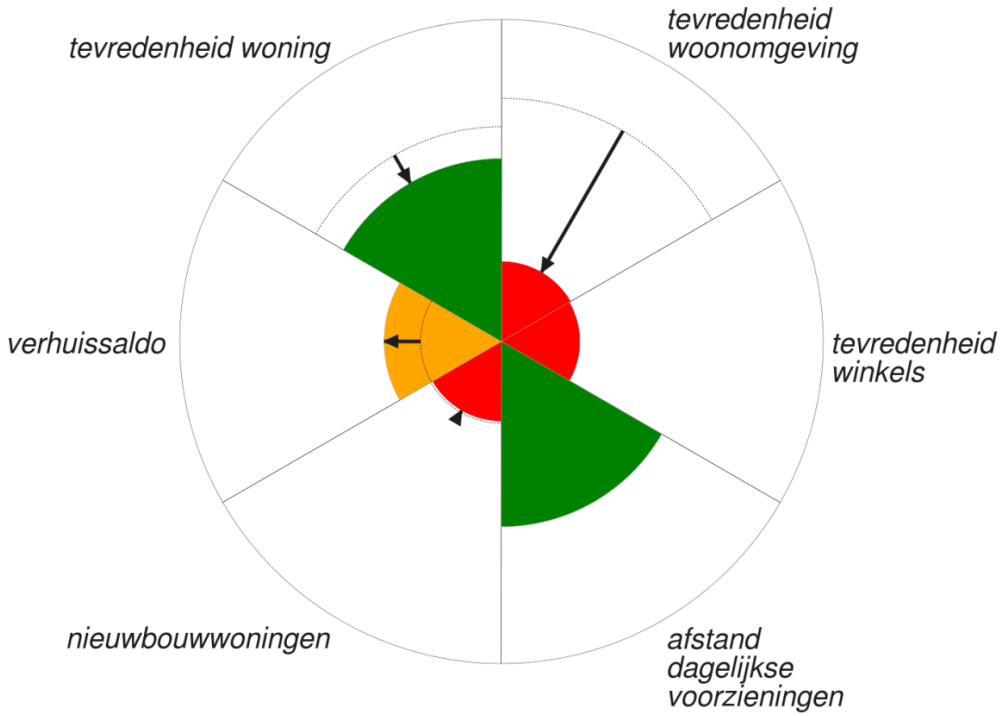

Voorraad scores sociaal-cultureel kapitaal

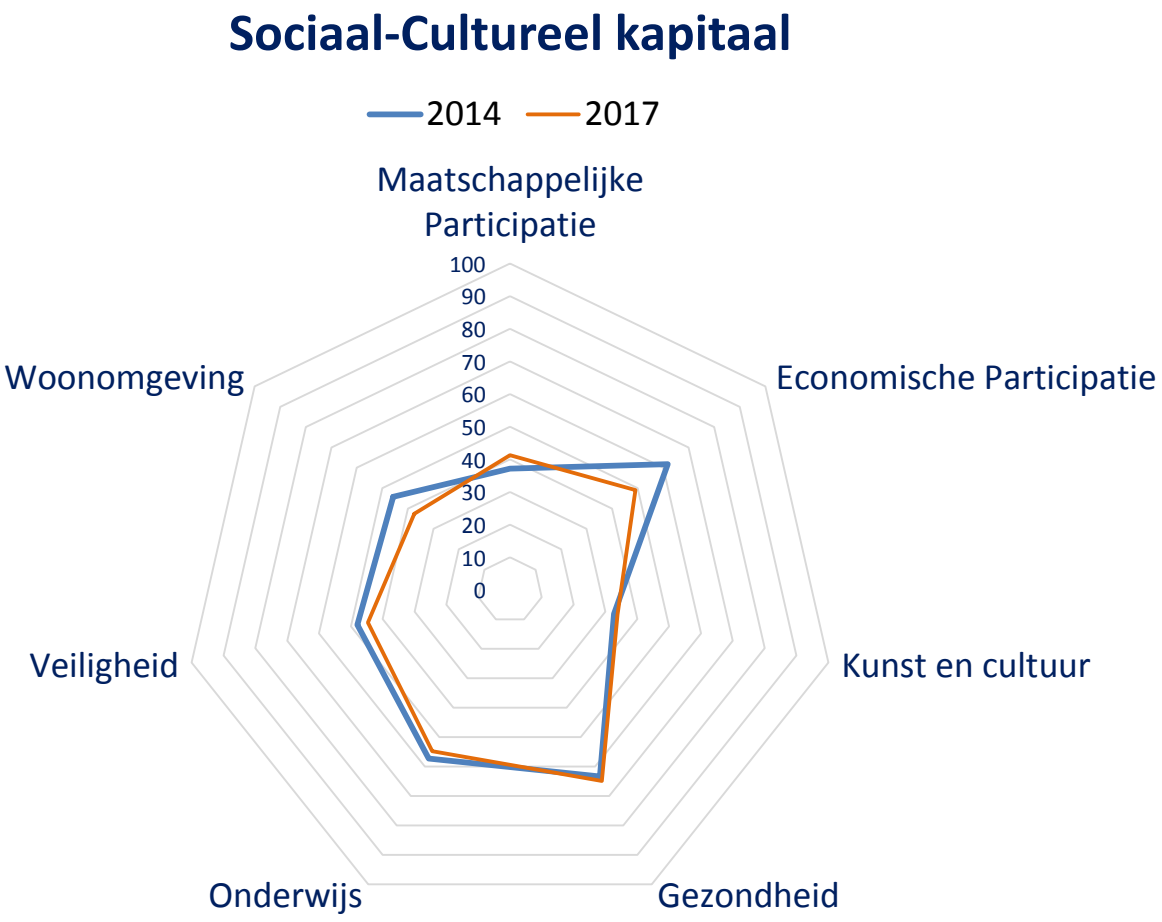

Best en slechtst scorende indicatoren

Best scorend	Slechts scorend
Mantelzorgers	Vrijwilligers
Opkomst percentage landelijke verkiezingen	Afstand tot musea
Langdurige werkeloosheid	Aantal rijksmonumenten
Levensverwachting	Aantal gemeenten monumenten
Afstand tot de huisarts	Aantal beschermde stads- of dorpsgezichten
Kwaliteit ziekenhuizen	Chronisch zieken
Afstand basisscholen	Onvoldoende bewegen
Onvertraagd naar diploma	Afstand voortgezet onderwijs
Jeugdwerkeloosheid	Onveiligheidsgevoel
Woningaanbod	
Tevredenheid woonomgeving	
Afstand tot supermarkt	

Ecologisch kapitaal

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Ecologisch kapitaal

Voor het ecologisch kapitaal kijken we naar de verschillende ecosystemen binnen de gemeente. Deze dienen over voldoende veerkracht te beschikken om de natuurlijke en menselijke verstoringen op te kunnen vangen zonder dat dit leidt tot onherstelbare schade aan een van de vier eco-systeemfuncties: de productiefunctie, draagkrachtfunctie, informatiefunctie en regulatiefunctie. Een ecosysteembenadering waarbij de kwaliteit en kwantiteit van de geleverde functies centraal staat.

Ecologisch kapitaal
Overall beeld

- Sterkste kapitaal. Vrijwel stabiele ontwikkeling
- Sterk scorende indicatoren: Humane spoedlocaties, Emissie CO2, Emissie fijnstof, GCN03, Overstromingen, Aardbevingen, Overlast stank, vuil en stof, Gas verbruik bedrijven
- Zwak scorende indicatoren: Emissie NMVOS, geluidbelasting, lichtbelasting, risicotransport, risico contour, Chemische toestand water, Emissies oppervlakte water fosfor en stikstof, Windenergie, Afval verzameling kunststof

Bodem

Tot de voorraad bodem behoort het ondiep (freatisch) grondwater. De grondwaterkwaliteit kan worden bedreigd door vermesting, verzuring en de verspreiding van milieugevaarlijke stoffen zoals zware metalen en bestrijdingsmiddelen.

Eisen:

- De bodem is schoon
- Het grondwater is schoon

Bodem

- Overwegend positief scorende voorraad + ontwikkeling in de tijd positief
- Geen humane spoedlocaties
- Vermindering van vermesting bodem met zowel stikstof als fosfaat
- Relatief groot verhard oppervlakte

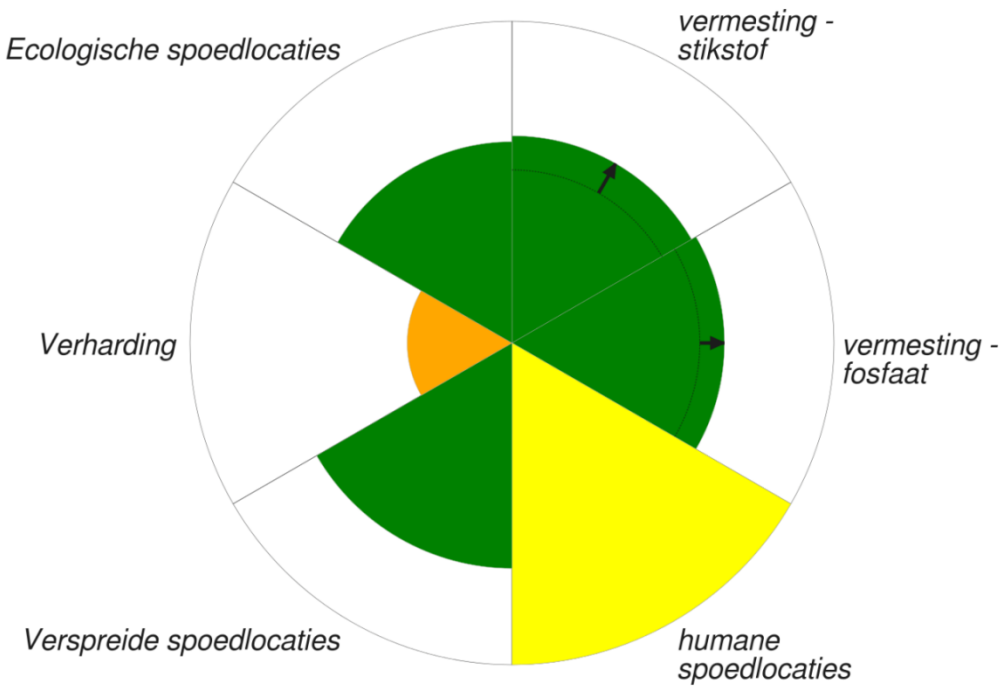

Lucht

De kwaliteit van lucht heeft invloed op de gezondheid van mensen en de ontwikkeling van de natuur. Schade aan de gezondheid ontstaat door zowel kortdurende blootstelling aan hoge concentraties van vervuilende stoffen als door langdurige blootstelling aan relatief lage concentraties.

Eisen:

- De lucht is schoon

Lucht

- Overwegend positief en vrijwel alle indicatoren zijn in de tijd verbeterd
- Sterke daling indicator emissie NMVOS
- Uitstekende score voor GCN O3, emissie fijnstof en emissie CO2

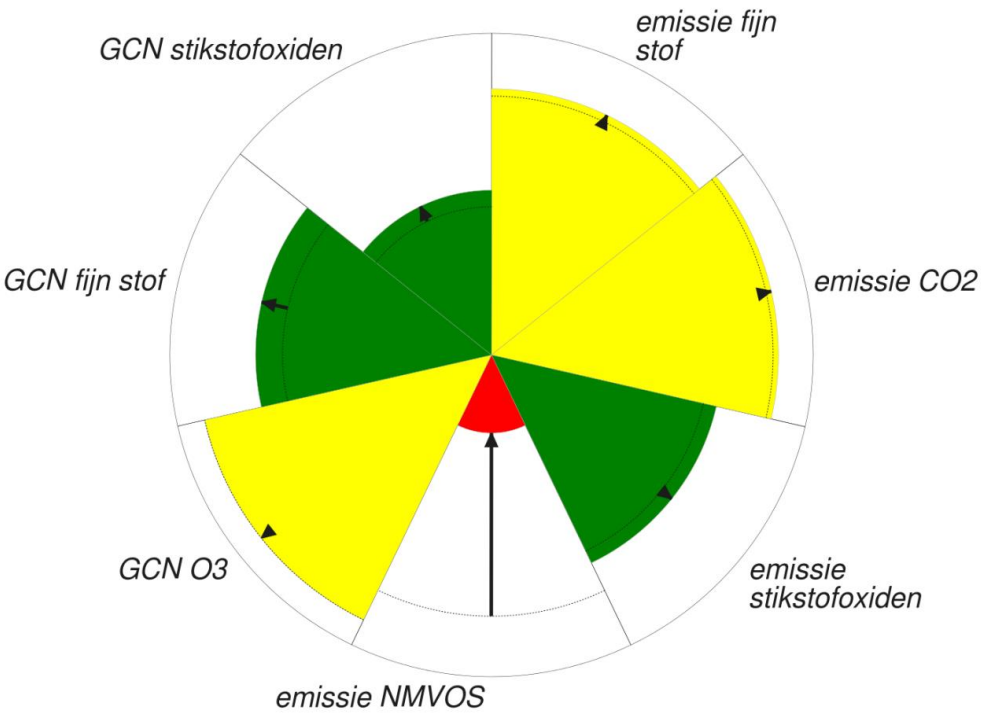

Hinder en calamiteiten

De voorraad hinder en calamiteiten gaat vooral over de vraag of de burger in zijn/ haar dagelijks functioneren overlast ondervindt in de vorm van geur, licht en geluid. Externe veiligheid, het risico dat mensen slachtoffer worden van een ramp speelt een belangrijke rol. Overlast is namelijk zowel aan fysieke of psychische gezondheidsklachten gekoppeld.

Eisen:

- De kans dat er slachtoffers vallen bij een calamiteit is minimaal
- Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid

Hinder en Calamiteiten

- Voorraad met twee gezichten.
- Zeer lage kans op aardbevingen en overstromingen
- Weinig ervaren overlast van stank, stof en vuil

Daarentegen

- Negatieve scores voor licht en geluidbelasting
- Negatieve scores voor risico transport en risico contour

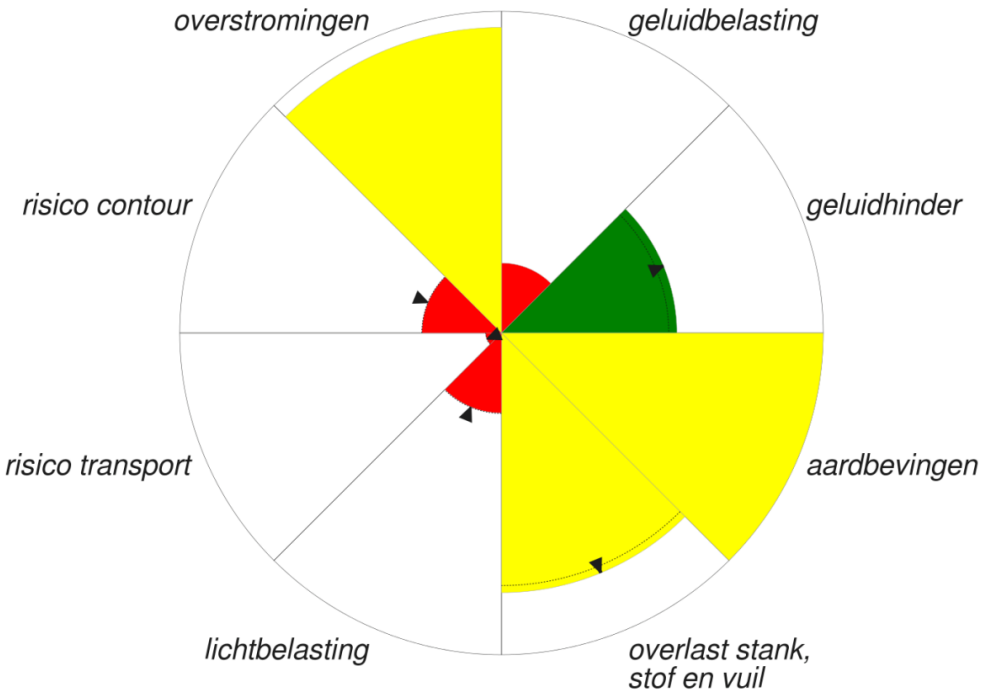

Water

Onder de voorraad oppervlaktewater wordt verstaan: dat deel van de bodem dat (in principe) bedekt is met water. We onderscheiden stromende wateren zoals rivieren en beken en stilstaande wateren zoals meren en vennen. Het gaat met name om de kwaliteit van het oppervlaktewater. Daarnaast, en zeker ook tegen de achtergrond van het klimaatvraagstuk, krijgt ook het vraagstuk van wateroverlast steeds meer aandacht. We beperken ons hier tot het meten van de biologische en chemische kwaliteit.

Eisen:

- Het oppervlaktewater is schoon

Water

- Wisselend beeld
- Goed kwaliteit drinkwater en ecologische toestand van het water
- Sterk gedaalde chemische toestand
- Sterk negatieve scores voor emissies fosfor en stikstof in het oppervlakte water

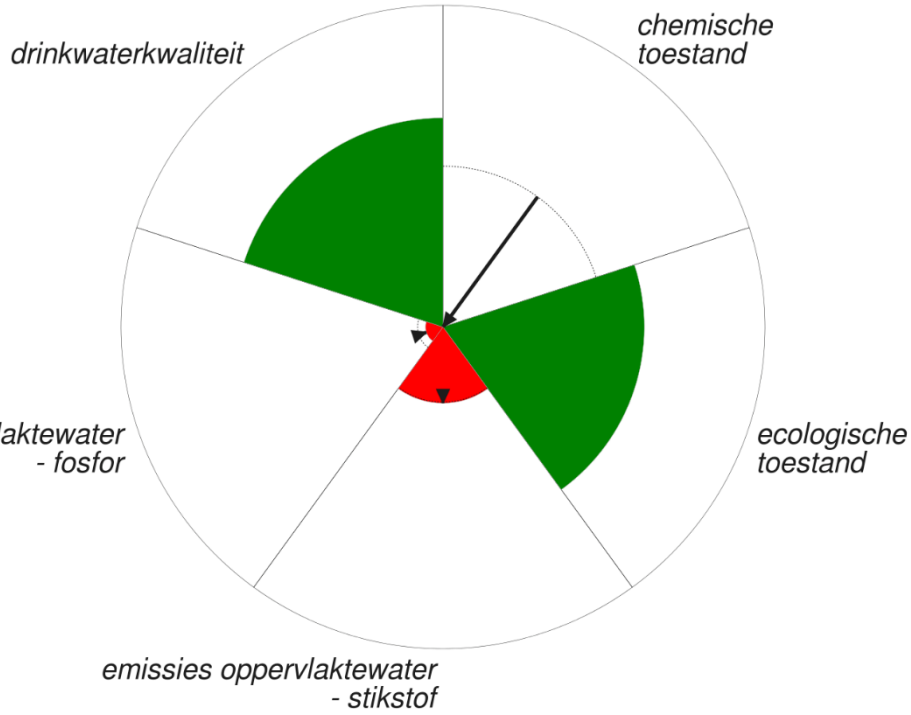

Natuur en landschap

In de voorraad natuur en landschap staat het behoud van de natuurlijke biodiversiteit (de kwalitatieve dimensie van natuur) centraal.

Soortenrijkdom en de kwantitatieve dimensie van natuur komen in beeld.

Eisen:

- De natuurlijke biodiversiteit moet worden behouden
- De natuur moet zoveel mogelijk in stand worden gehouden en zo mogelijk versterkt
- De natuur is bereikbaar

Natuur en Landschap

- Positief aandeel bos en natuurlijk terrein
- Relatief kleine afstand tot recreatief binnenwater, wat grotere afstand tot openbaar groen
- Lage soortenrijkdom totaal, daarentegen relatief goede score voor rode lijstensoorten

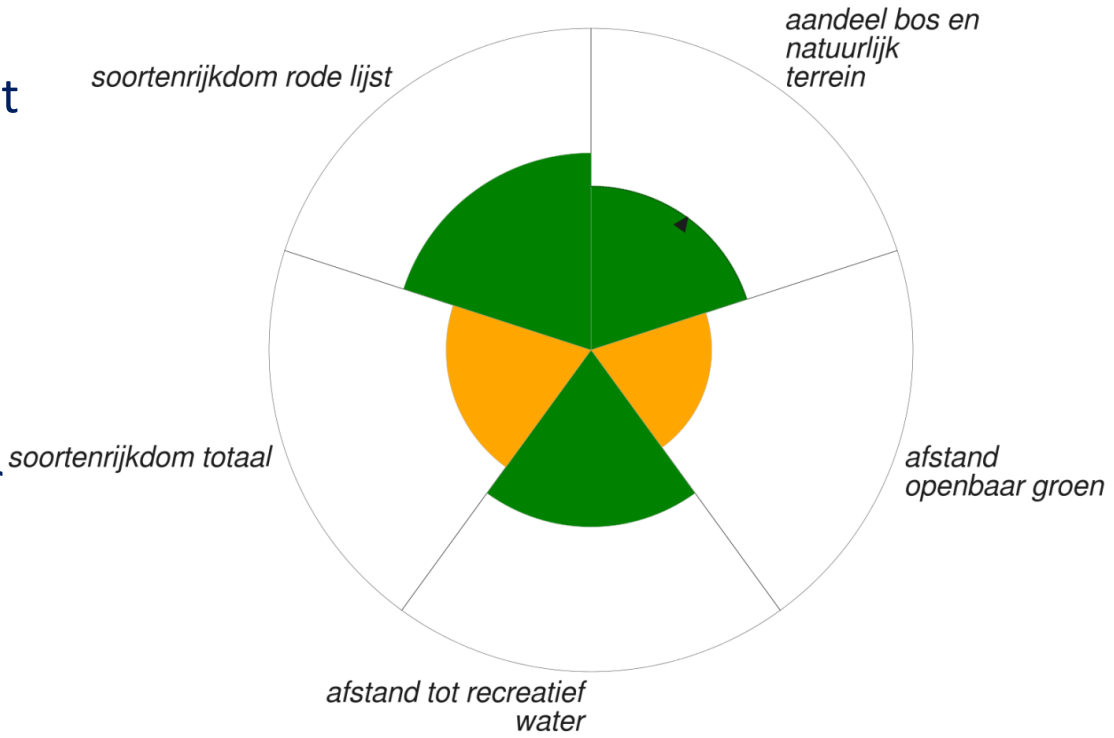

Energie

Energie is van belang voor het functioneren van onze samenleving, actueel is de schaarste van fossiele brandstoffen en de noodzaak derhalve om zuiniger om te gaan met hetgeen beschikbaar is alsook te zoeken naar alternatieven. We kijken naar de productie en consumptie van (duurzame) energie en daarmee samenhangende zaken als energiebesparing.

Eisen:

- Burgers consumeren minder energie en stoten minder schadelijke stoffen uit
- Alle geconsumeerde energie is duurzaam opgewekt
- Investeringen van bedrijven zijn gericht op het verminderen van het gebruik van niet-hernieuwbare grond- en hulpstoffen

Energie

- Positieve ontwikkeling voorraad. Vrijwel alle indicatoren laten stijging zien
- Alleen geen productie van windenergie
- Laag gebruik van elektriciteit en gas bij bedrijven
- Sterke toename in zonnestroom

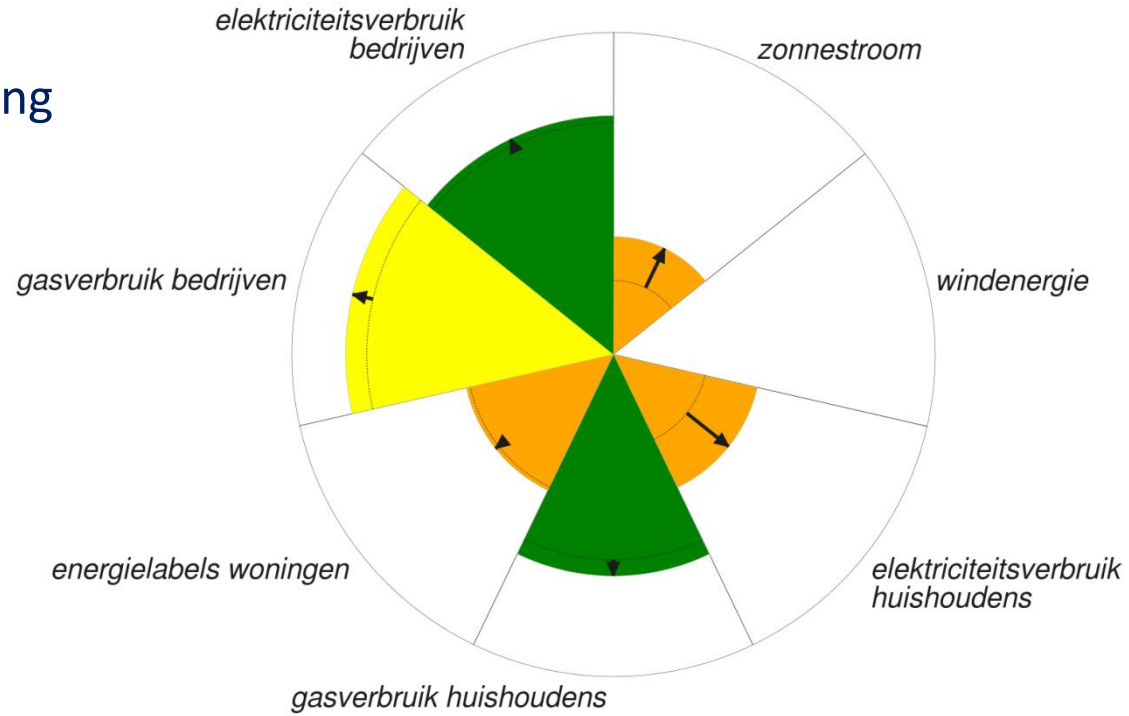

Afval en grondstoffen

De hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner is verviervoudigd sinds 1950. Deze berg afval moet op één of andere manier verwerkt worden. Het nuttig toepassen van afvalstoffen spaart grondstoffen én energie uit. Hierdoor vermindert onder meer de uitstoot van CO2. Ook hoeft er minder afval te worden verbrand of gestort. Dat leidt weer tot minder nadelige milieueffecten van deze afvalbeheersvormen.

Eisen:

- Burgers werken toe naar een afval loze samenleving

Afval en Grondstoffen

- Per saldo in de tijd betere resultaten.
- Lichte verbetering in de indicator huishoudelijk restafval
- Relatief lage score voor inzameling GFT afval, oudpapier en karton, verpakkingsglas en kunststof

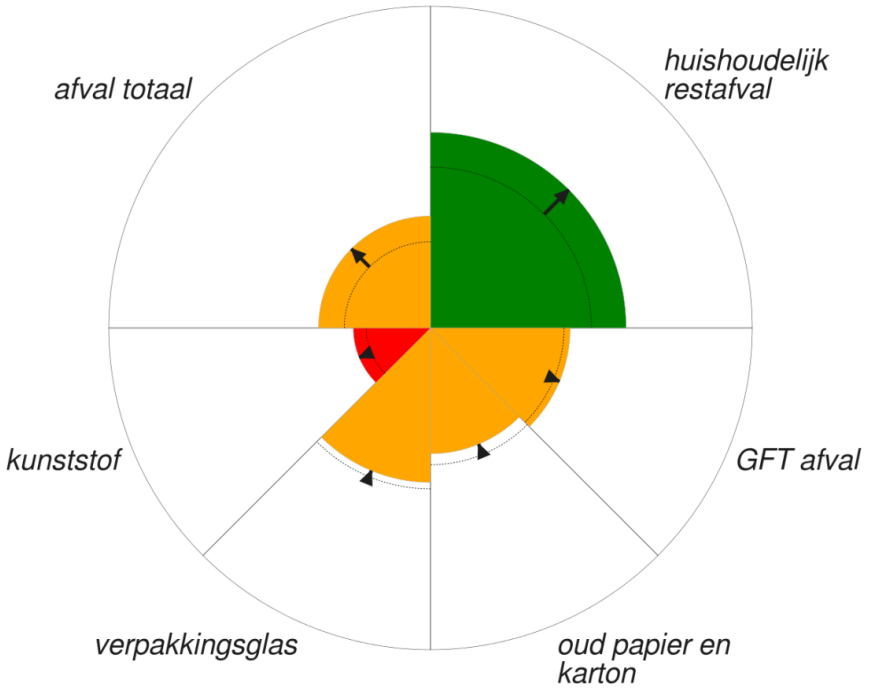

Voorraad scores

Ecologisch kapitaal

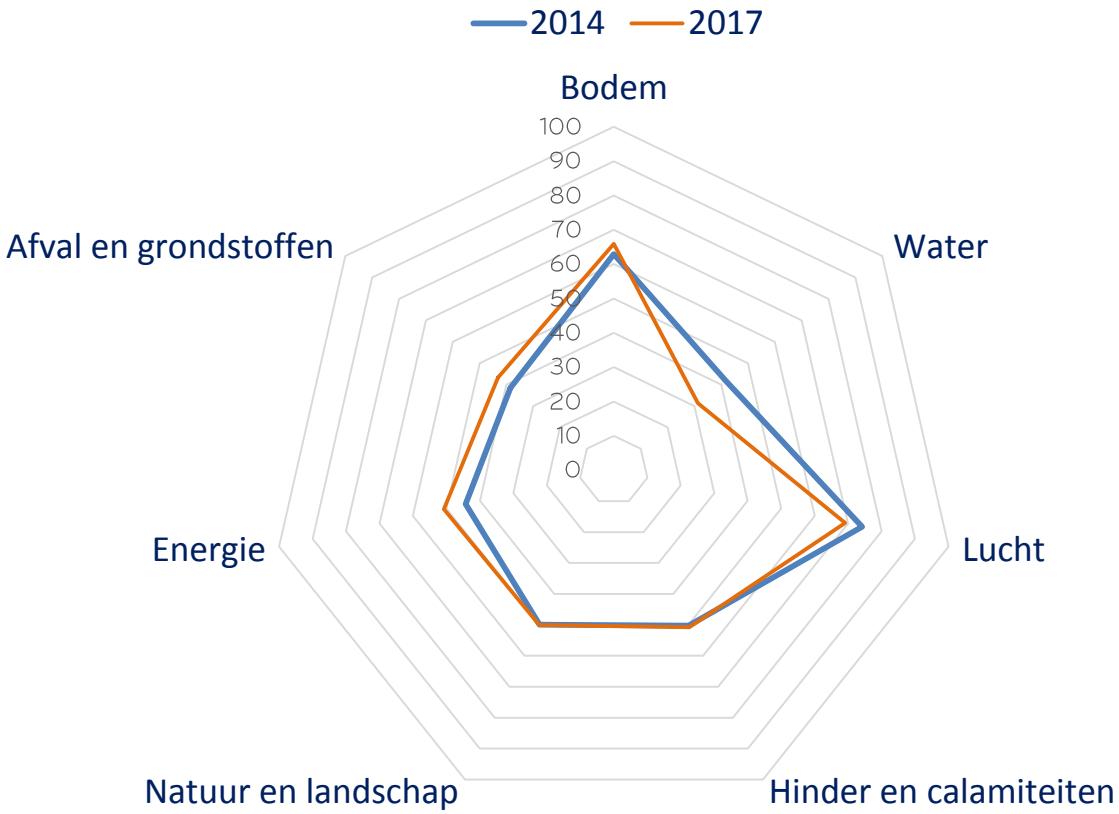

Best en slechtst scorende indicatoren (1)

Best scorend	Slechts scorend
Humane spoedlocaties	Verharding
Verspreiding humane spoedlocaties	Geluidbelasting
Ecologische spoedlocaties	Lichtbelasting
Emissie NOx	Risico bedrijven
Emissie CO2	Geluidhinder
Emissie PM 2,5	Chemische toestand kraanwater
Emissie NMVOS	Emissie oppervlakte water - fosfor
GCN O3	Emissie oppervlakte water - stikstof
GCN PM 2,5	Aandeel bos
Overlast stof	Windenergie

Best en slechts scorende indicatoren (2)

Best scorende	Slechts scorende
Risico transport	
Aardbeving	
Openbaar groen	
Recreatief binnenwater	
Soortenrijkdom	
Soortenrijkdom rode lijst	
Gas verbruik huishoudens	

Economisch kapitaal

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Economisch kapitaal

Binnen het economisch kapitaal staat het functioneren van de lokale en regionale economie centraal. Hierbij is de focus gericht op behoud en versterking van het vermogen van een gemeente/regio om voldoende inkomen te genereren. Vanuit lokaal en regionaal economisch perspectief wordt het concurrerend vermogen van een gemeente/regio in belangrijke mate bepaald door het samenspel van de economische structuur en het lokale en regionale vestigingsklimaat.

Economisch kapitaal

- Toename in het economische kapitaal zowel ten opzichte van 2014 als 2016
- Sterk scorende indicatoren: Veroudering bedrijventerreinen, aandeel topsectoren
- Zwak scorende indicatoren: Ontgroening en vergrijzing, Netto bruto verhouding bedrijventerreinen, Aandeel creatieve industrie, Aandeel high-medium techbedrijven

Arbeid

Arbeid refereert aan het vermogen van de mens om een bijdrage te leveren aan het productieproces van goederen en diensten. De kwaliteit (kennis, ervaring, creativiteit) en de (kwantitatieve) beschikbaarheid van mensen die kunnen en willen werken is dan ook een cruciale economische factor.

Eisen:

- De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief
- Werk is gezond: langdurig ziekteverzuim en uitstroom t.g.v. arbeidsongeschiktheid worden voorkomen
- Het arbeidspotentieel van de totale potentiële beroepsbevolking wordt benut

Arbeid

- Positieve ontwikkeling in de tijd, zeker na 2015.
- Duidelijke afname werkloosheid
- Toenemende vergrijzing.
- Lage werkgelegenheidsfunctie (= verhouding beroepsbevolking en werkgelegenheid)

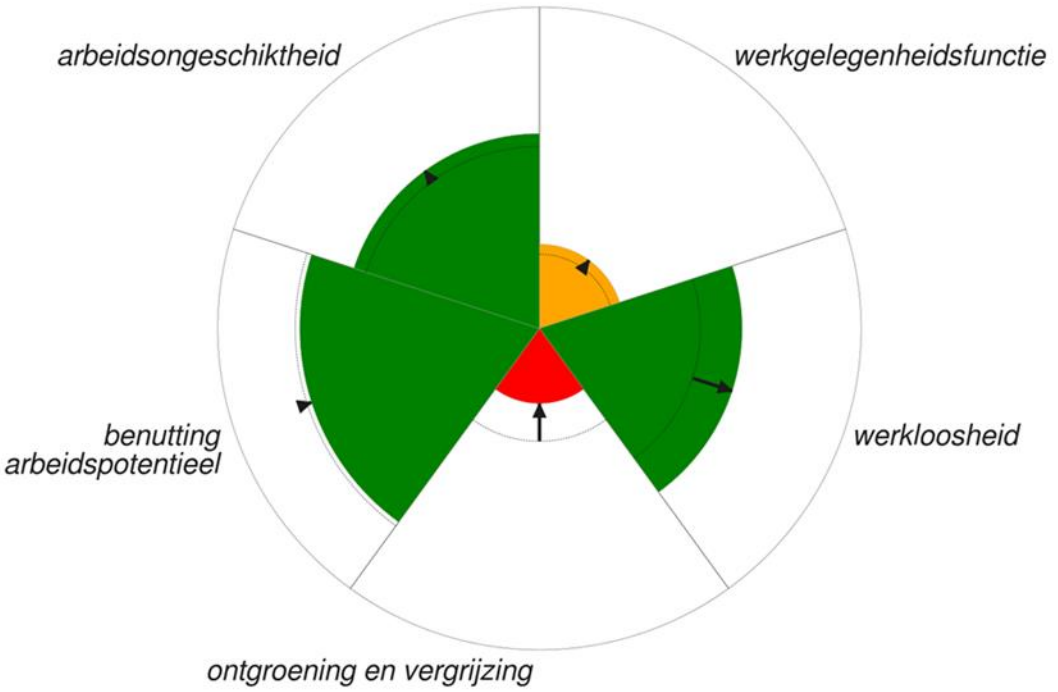

Ruimtelijke vestigingswaarden

De beschikbaarheid, segmentatie en kwaliteit van bedrijventerreinen en de beschikbaarheid en kwaliteit van bedrijfsruimten en kantoorgebouwen. Bedrijventerreinen worden meegenomen als kapitaalgoed, ze fungeren immers niet als een directe input in het productieproces, maar als randvoorwaarde voor het goed functioneren van de regionale economie.

Eisen:

- **De beschikbare ruimte voor bedrijvigheid wordt optimaal beheerd: er is sprake van zuinig ruimtegebruik**
- **Er is voldoende ruimte (terreinen, bedrijfspanden) beschikbaar voor bedrijvigheid**

Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden

- Voorraad met twee gezichten.
- Weinig veroudering bedrijventerreinen.
- Relatief weinig leegstand winkels (lichte toename)

Daarentegen

- Te weinig bedrijventerreinen
- Slechte score voor zuinig ruimtegebruik (netto-bruto verhouding)
- Te grote leegstand kantoren

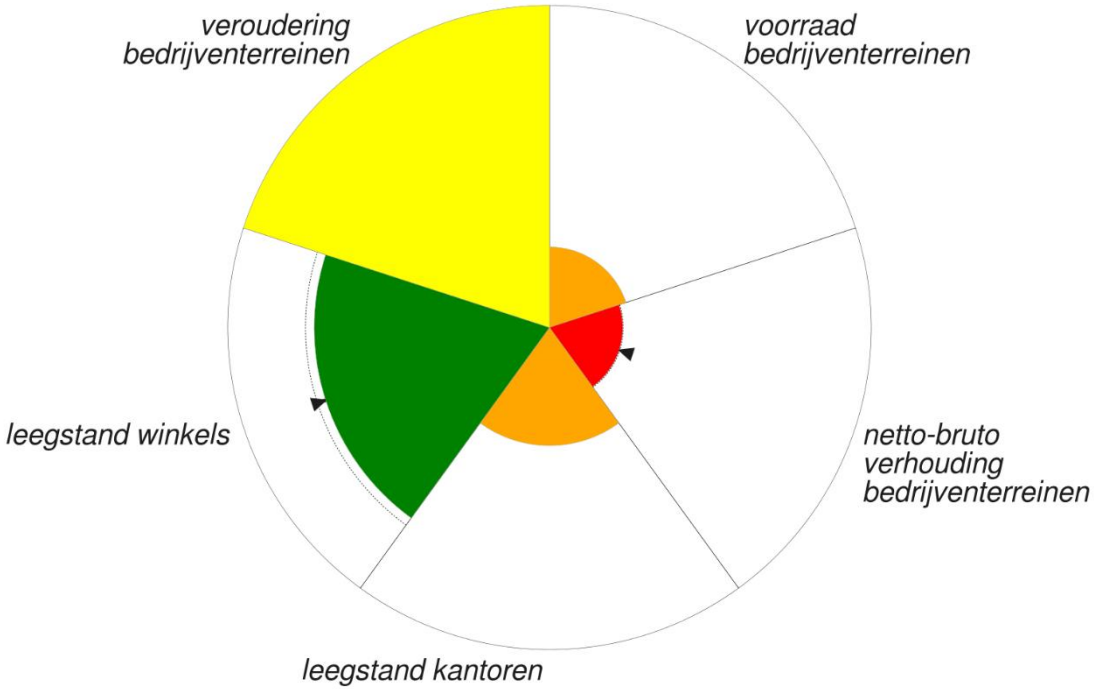

Concurrentie vermogen

De kracht van een lokale en regionale economie wordt in belangrijke mate bepaald door de in die gemeente/regio aanwezige bedrijvigheid. De samenstelling moet zodanig zijn dat deze economische groei kan genereren, maar ook conjuncturele schokken kan opvangen. Daarnaast moet er sprake zijn van voldoende dynamiek en vernieuwing.

Eisen:

- De economische structuur wordt permanent versterkt en vernieuwd door de komst van startende ondernemingen en zich nieuw in de gemeente Albrandswaard vestigende ondernemingen
- De lokale economie is concurrerend
- Voor het instandhouden en versterken van het productieve vermogen van de economie is het nodig dat het bedrijfsleven voldoende investeert

Concurrentievermogen

- Overwegend positief scorende voorraad
- Hoog aandeel topsectoren
- sterke daling aantal starters ten opzichte van 2014
- Weinig opheffingen
- BRP per hoofd van de bevolking positief

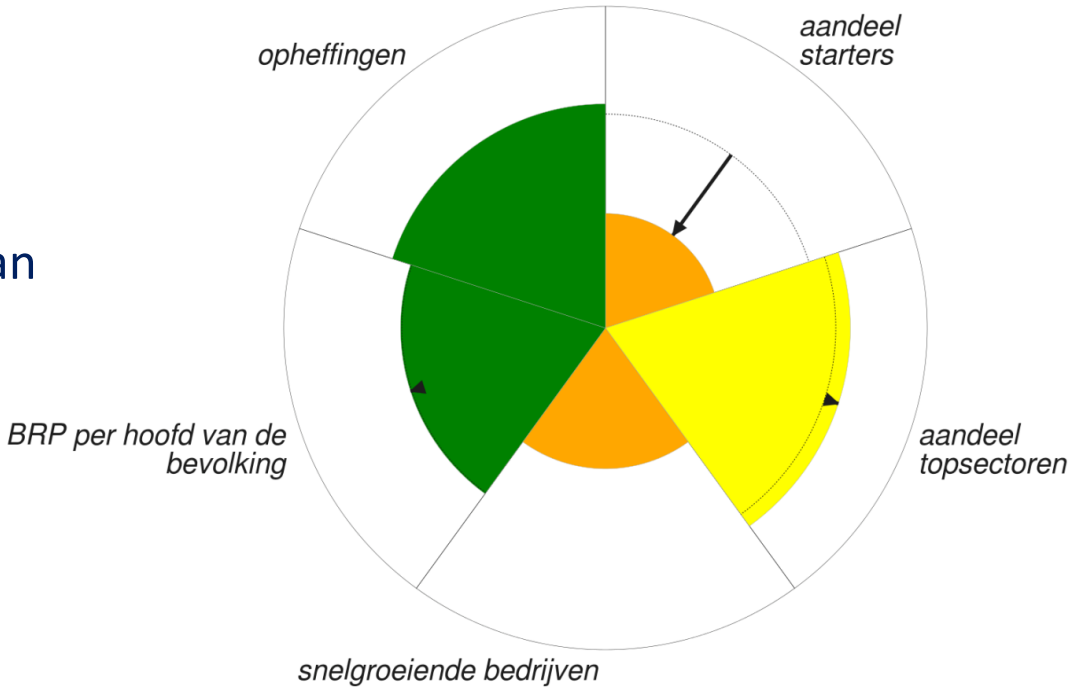

Infrastructuur en bereikbaarheid

In onze ‘hoog mobiele’ samenleving speelt bereikbaarheid en de daarbij behorende infrastructuur in al zijn verschijningsvormen een steeds crucialere rol. Dat geldt niet alleen voor het economisch functioneren van onze samenleving, maar evenzogoed voor het sociale functioneren.

Eisen:

- Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT

Infrastructuur en bereikbaarheid

- Per saldo matige resultaten
- Slechte ontsluiting op zowel treinstations als hoofdwegen
- Relatief weinig schone voertuigen, wel een lichte stijging
- Nog relatief weinig laadpalen al is er wel een sterke stijging te zien ten opzichte van 2014

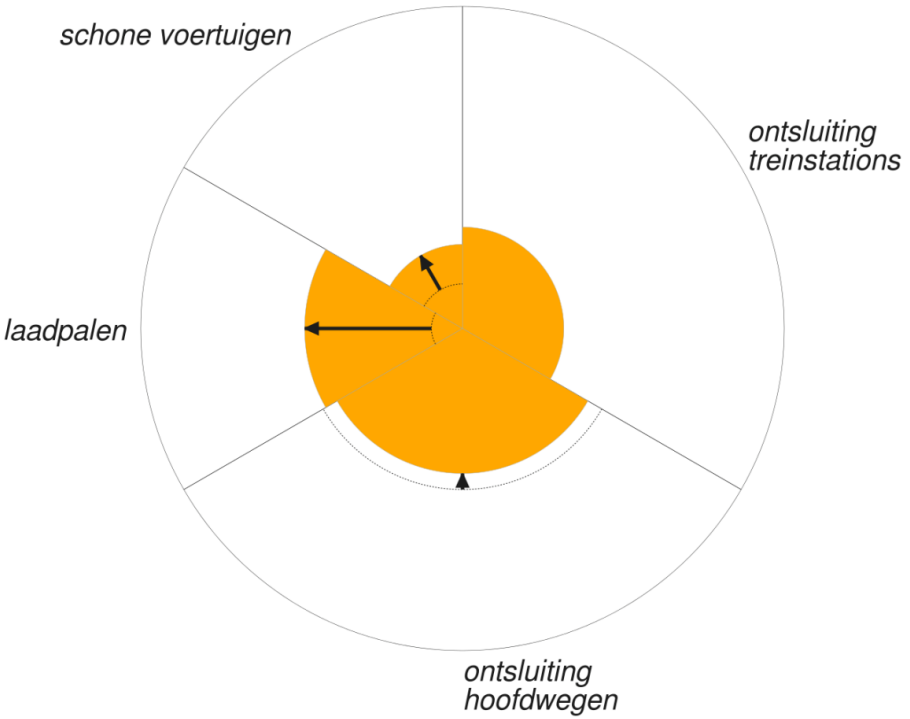

Kennis

Bij de voorraad kennis gaat het primair om de kennis die gebruikt wordt in het productieproces. Onderscheid tussen kennis die arbeidskrachten bezitten (human capital), en kennis die opgesloten zit in kapitaalgoederen. Voor het op peil houden van het kennisniveau van bedrijven en beroepsbevolking is een goede kennisinfrastructuur noodzakelijk.

Eisen:

- De kennisinfrastructuur is van een hoog niveau en ondersteunt de bedrijvigheid
- Het creatieve, adaptieve en innovatieve vermogen van werknemers en werkgevers van en in bedrijven en organisaties als geheel, wordt voortdurend versterkt

Kennis

- Sterk toegenomen aandeel hoogopgeleiden
- Zeer weinig werkgelegenheid in zowel de high- en mediumtech als in de creatieve industrie (bronnen van innovatie)
- Lichte afname in capaciteit WO en HBO

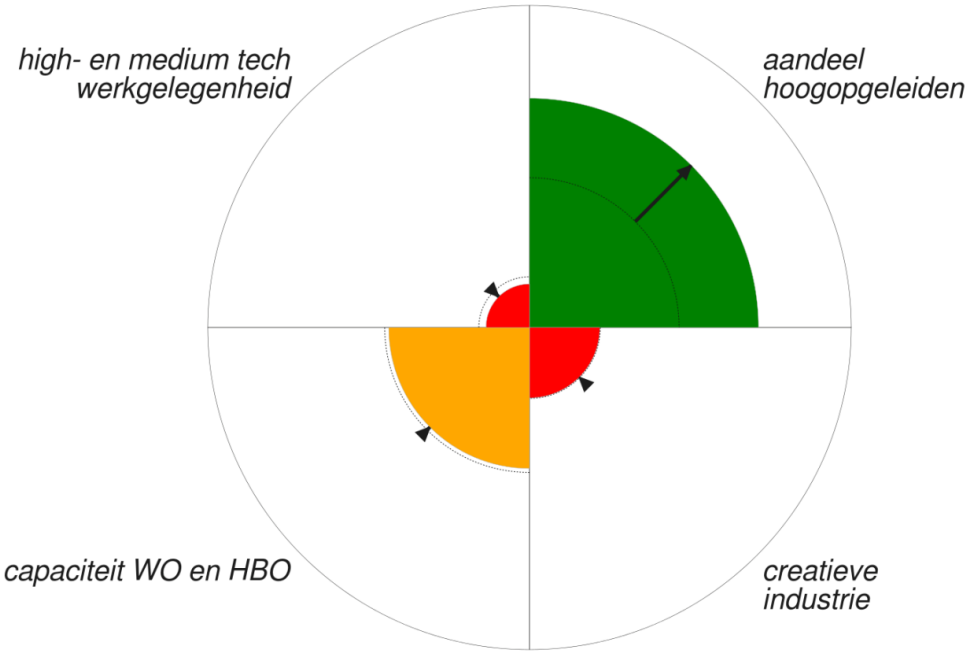

Voorraad scores

Economisch kapitaal

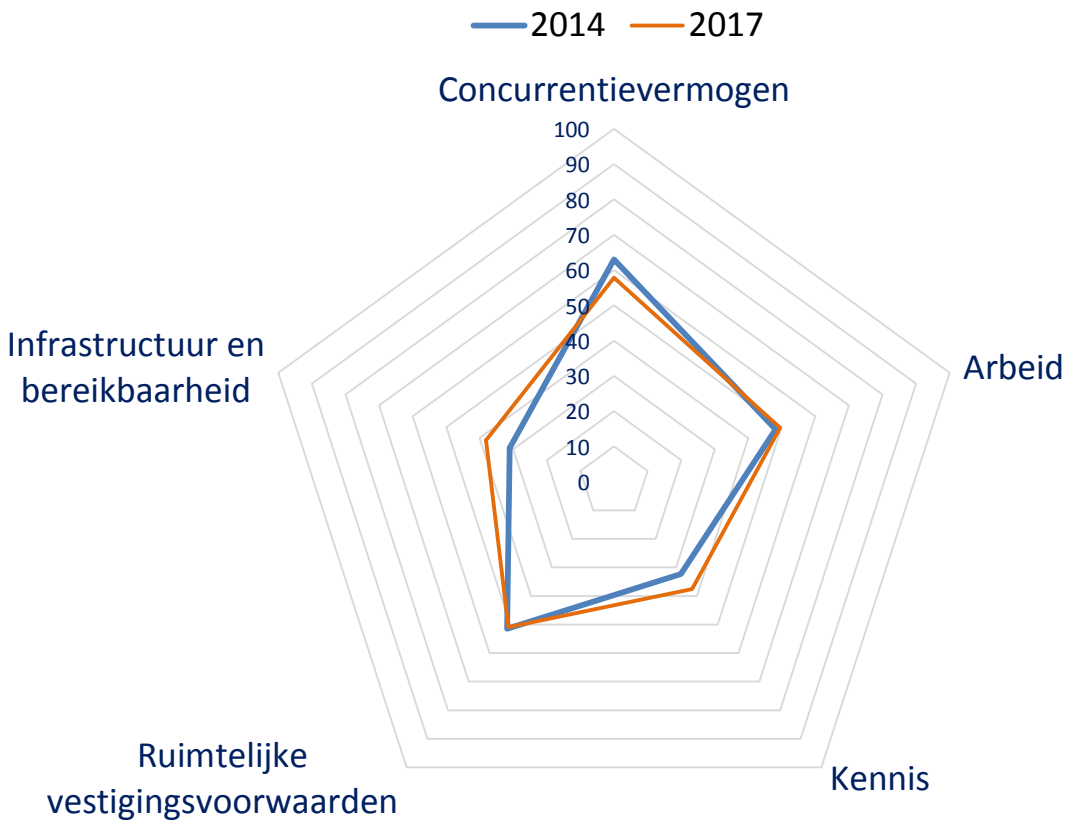

Best en slechtst scorende indicatoren

Best scorende	Slechts scorende
Veroudering bedrijventerrein	Afstand tot treinstation
Aandeel topsectoren	Aantal laadpalen
Netto bruto verhouding bedrijventerreinen	Creatieve industrie
Leegstand winkels	High- mediumtech werkgelegenheid
Arbeidspotentieel	Bruto regionaal product
	Snel groeiende bedrijven
	Werkgelegenheidsfunctie
	Leegstand kantoren
	Afstand tot hoofdverkeersweg
	Aantal schone voertuigen

De duurzaamheidsdriehoek van Albrandswaard

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

	2014	2015	2016	2017
Totaal score	48,8	47,7	47,7	48,3
Sociaal-cultureel kapitaal	49,4	47,1	45,9	46,6
Ecologisch kapitaal	51,7	51,2	51,1	51,6
Economisch kapitaal	45,2	44,8	46,1	46,8

- Totaal score licht achteruit
- Ecologisch kapitaal best scorend, stabiel
- Sterke daling in het sociaal-culturele kapitaal, dieptepunt overigens wel voorbij
- Stijging in het economische kapitaal

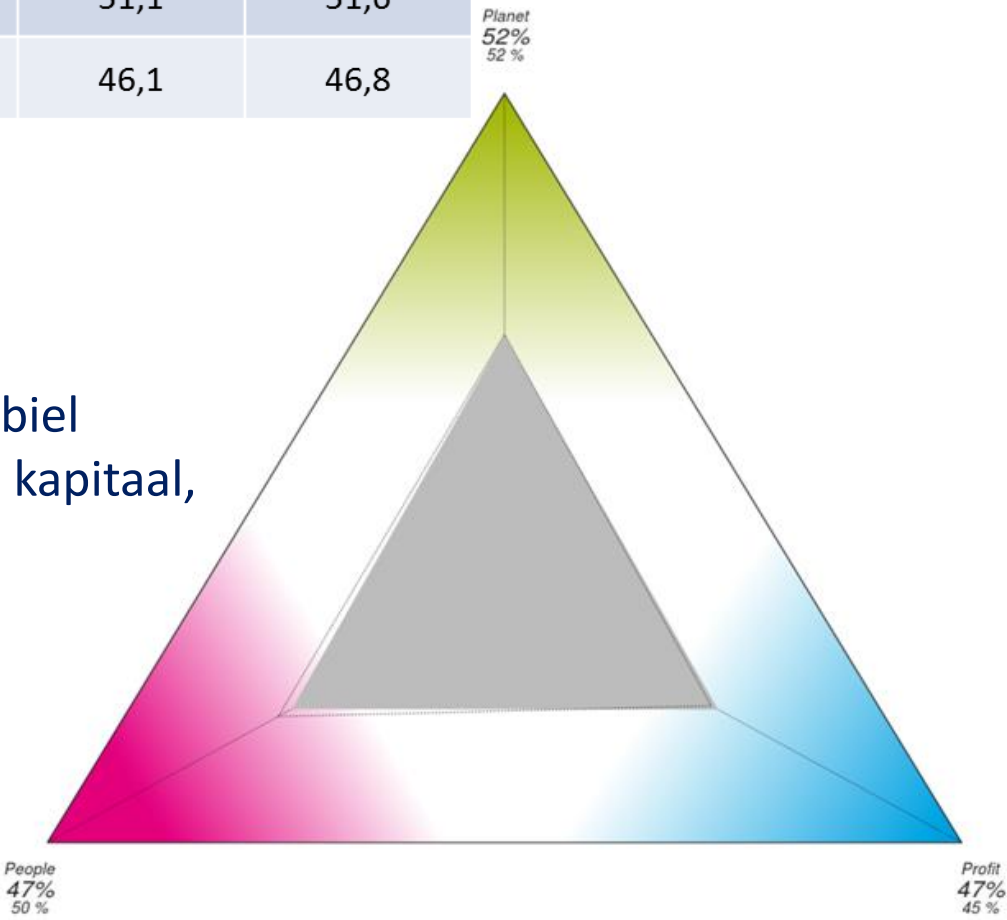

Ontwikkeling in de tijd

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Ontwikkeling in de periode 2014-2017
Kapitaalniveau

Kapitaal	2014		2015		2016		2017	
	Albrands waard	Nederland	Albrands waard	Nederland	Albrands waard	Nederland	Albrands waard	Nederland
Totaal	48,8	**49,2**	47,7	**49,0**	47,7	**49,7**	48,3	**50,6**
Sociaal-cultureel	49,4	50,6	47,1	49,7	45.9	49,5	46.6	50,4
Ecologisch	51,7	52,3	51.2	52,8	51.1	54,1	51.6	54,4
Economisch	45,2	44,8	44.8	44,5	46.1	45,4	46.8	47,0

Albrandswaard blijft achter bij Nederland zowel wat betreft kapitaalscores (met uitzondering van economie), als qua ontwikkeling in de tijd: Albrandswaard lichte achteruitgang, Nederland vooruitgang. Vooral veroorzaakt door achteruitgang sociaal-cultureel kapitaal en stabilisering ecologisch kapitaal waar de laatste nationaal een duidelijke verbetering laat zien.

Ontwikkeling in de periode 2014-2017

Voorraad	2014	2015	2016	2017	2014-2017
Maatschappelijke Participatie	37,2	37,2	38,2	41,3	+
Economische Participatie	61,8	52,1	46,2	49,1	--
Kunst en cultuur	32,7	33	34,1	33,8	+
Gezondheid	63,4	63,8	64,8	64,9	+
Onderwijs	57,3	56,6	52,6	54,8	-
Veiligheid	47,9	50,7	52,1	44,6	-
Woonomgeving	45,8	36,4	33	37,5	--
Bodem	62,9	65,3	66,3	65,9	+
Water	41,7	41,5	31,1	31,3	--
Lucht	74,2	66,7	68,8	69,1	--
Hinder en calamiteiten	50,2	50,8	50,8	50,8	0/+
Natuur en landschap	49,9	49,9	50	50	0
Energie	44,3	44,8	49,5	50,8	++
Afval en grondstoffen	38,5	39,2	40,9	43,2	+
Concurrentievermogen	63	60,4	57,2	57,8	--
Arbeid	48,1	45,7	45,6	49,5	+
Kennis	32,3	38,1	38,3	37,6	+
Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	51,5	48,1	54,9	50,9	0/-
Infrastructuur en bereikbaarheid	31,1	31,7	34,6	38,1	++

Stijgers en dalers

(Sterke) Stijgers	(*Sterke*) Dalers
Infrastructuur en bereikbaarheid	***Economische participatie***
Energie	***Water***
Afval en grondstoffen	***Woonomgeving***
Maatschappelijke participatie	***Lucht***
Kennis	***Concurrentievermogen***
Bodem	Onderwijs
Arbeid	Veiligheid
Gezondheid	
Kunst en cultuur	

Benchmarking

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Vergelijking Albrandswaard met ander kleine gemeenten

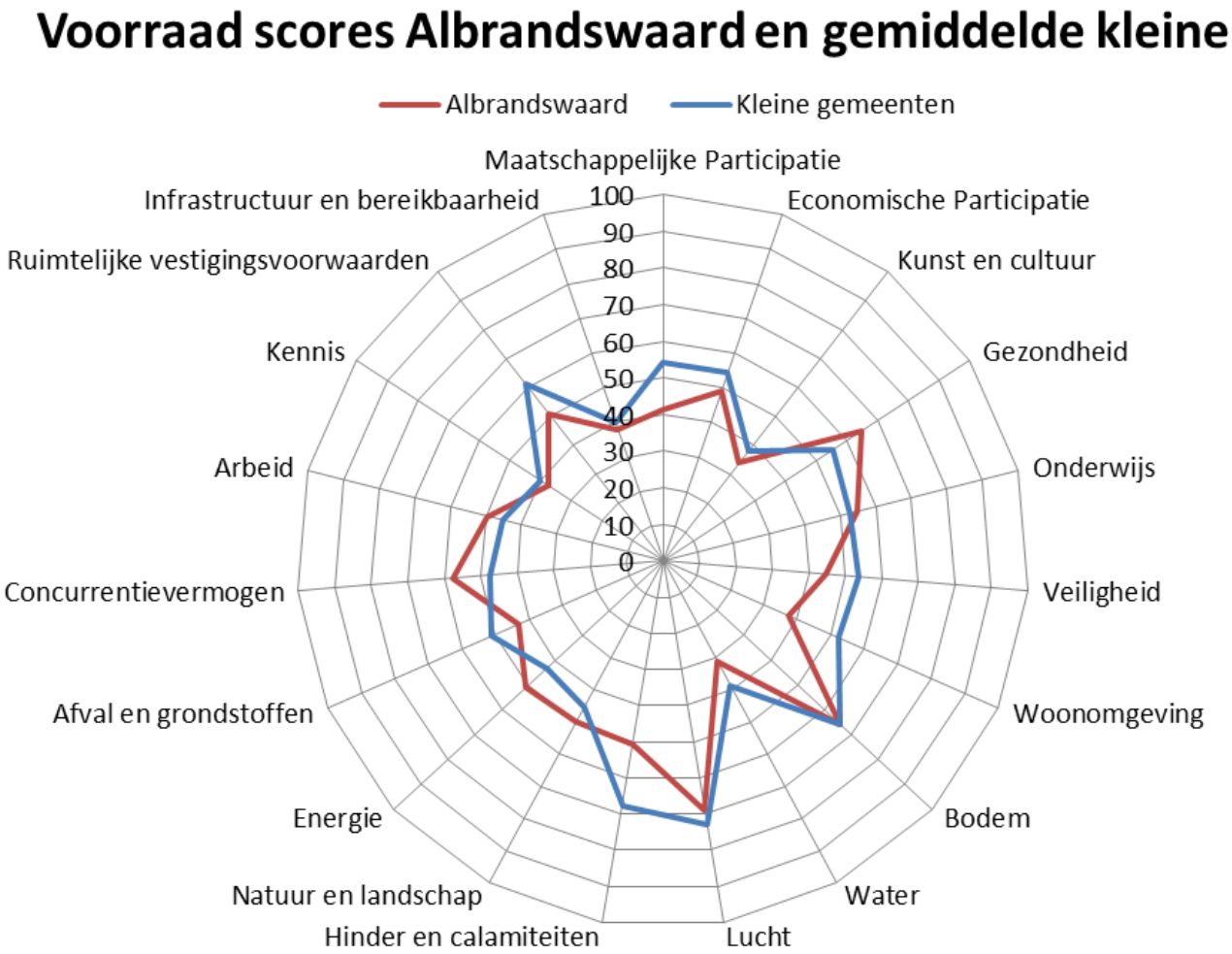

Vergelijking Albrandswaard met ander kleine gemeenten (in woorden)

- Overwegend lagere scores dan het gemiddelde van kleine gemeenten
- Hogere scores op de voorraden gezondheid, onderwijs, natuur en landschap, energie concurrentievermogen en arbeid
- Lagere scores op de voorraden maatschappelijke en economische participatie, kunst Cultuur, veiligheid, woonomgeving, water, lucht, hinder en calamiteiten, afval en grondstoffen, Kennis, ruimtelijke vestigingsvoorwaarden en infrastructuur en bereikbaarheid

Vergelijking Albrandswaard met Barendrecht

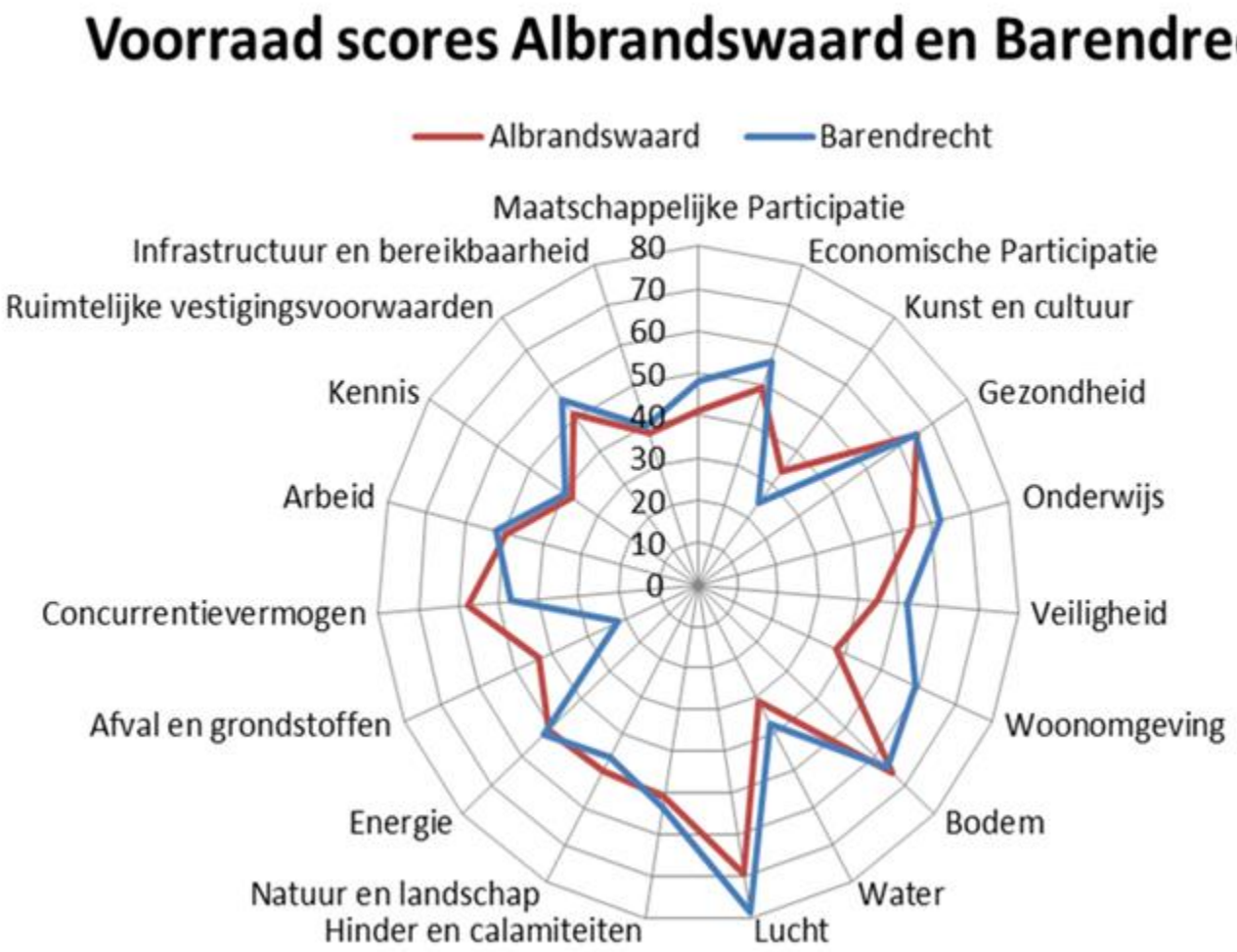

Vergelijking Albrandswaard met Barendrecht

- Nagenoeg gelijke scores binnen het economische kapitaal met een hogere score op de voorraad concurrentie vermogen
- Gemiddeld lagere scores op binnen het sociaal kapitaal met uitzondering van de voorraad Kunst en cultuur
- Overwegend lagere of vergelijkbare scores binnen het ecologische kapitaal met een duidelijk hogere score op de voorraad afval en grondstoffen

Vergelijking Albrandswaard met Ridderkerk

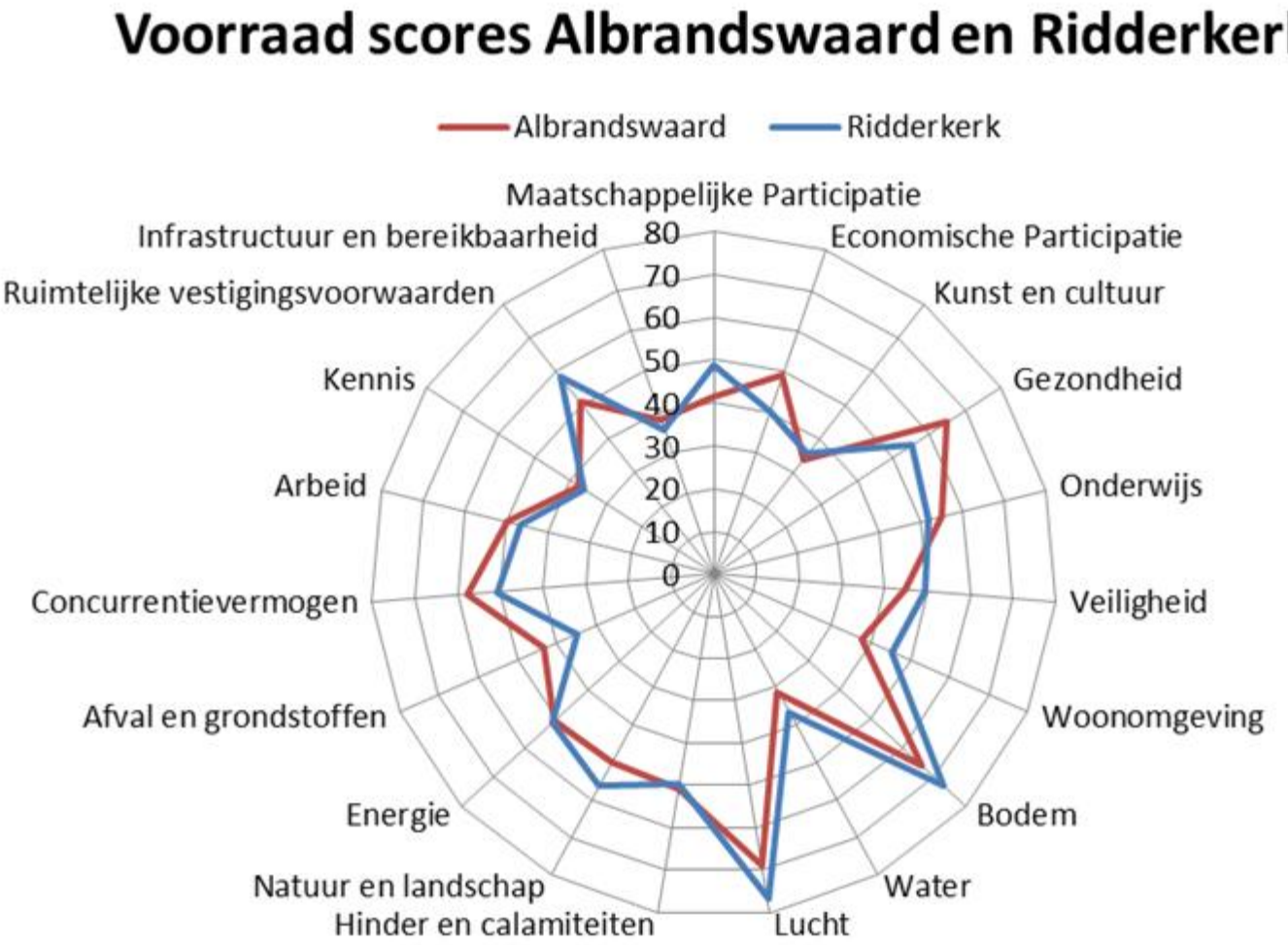

Vergelijking Albrandswaard met Ridderkerk

- Overwegend hogere scores binnen het economische kapitaal met uitzondering van Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
- Overwegend lagere scores binnen het ecologische kapitaal met hogere scores op de Voorraad afval en grondstoffen
- Hogere scores op voorraden Economische participatie, gezondheid en onderwijs binnen het sociaal-culturele kapitaal, maar voor de andere juist duidelijk slechtere scores

Vergelijking Albrandswaard met Hoeksche Waard

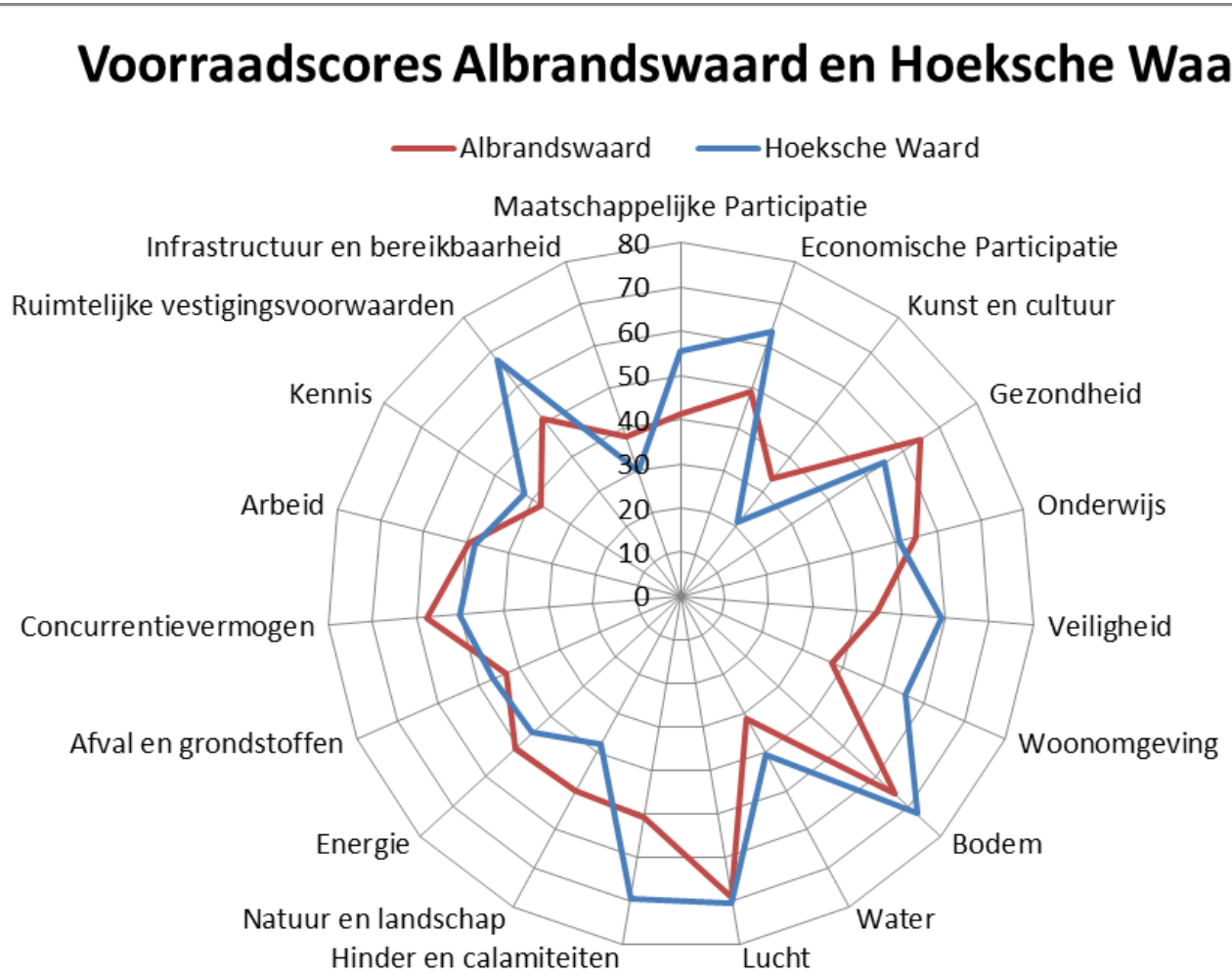

Vergelijking Albrandswaard met Hoeksche Waard

- Hogere scores op de voorraden kunst en cultuur, gezondheid, onderwijs, natuur en landschap, energie, concurrentievermogen en infrastructuur en bereikbaarheid
- Lagere scores op de voorraden maatschappelijke en economische participatie, veiligheid, Woonomgeving, bodem, water, hinder en calamiteiten, afval en grondstoffen, kennis en ruimtelijke vestigingsvoorwaarden

Samenvattend beeld vergelijking met andere gemeenten

Voorraden	Score Albrandswaard	Kleine gemeenten	Barendrecht	Ridderkerk	Hoeksche Waard
Maatschappelijke Participatie	41,3	--	--	--	--
Economische Participatie	49,1	--	--	++	--
Kunst en cultuur	33,8	--	++	--	++
Gezondheid	64,9	++	+	++	++
Onderwijs	54,8	+	--	++	++
Veiligheid	44,6	--	--	--	--
Woonomgeving	37,5	--	--	--	--
Bodem	65,9	-	+	--	--
Water	31,3	--	--	--	--
Lucht	69,1	--	--	--	-
Hinder en calamiteiten	50,8	--	-	+	--
Natuur en landschap	50	++	++	--	++
Energie	50,8	++	-	-	++
Afval en grondstoffen	43,2	--	++	++	--
Concurrentievermogen	57,8	++	++	++	++
Arbeid	49,5	++	-	++	+
Kennis	37,6	--	-	+	--
Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	50,9	--	--	--	--
Infrastructuur en bereikbaarheid	38,1	-	-	++	++

Significant slechter scorend op:

- Maatschappelijke participatie
- Veiligheid
- Woonomgeving
- Water
- Lucht
- Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden

Significant beter scorend op:

- Gezondheid
- Concurrentievermogen

Toelichting:

+ =	Albrandswaard presteert beter: voorraadscore tussen de 0 en 5% beter
++ =	Albrandswaard presteert veel beter: voorraadscore meer dan 5% beter
- =	Albrandswaard presteert slechter voorraadscore tussen de 0 en 5% slechter
-- =	Albrandswaard presteert veel slechter: voorraadscore meer dan 5% slechter

Energiescenario doorgerekend

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Scenario energiemix

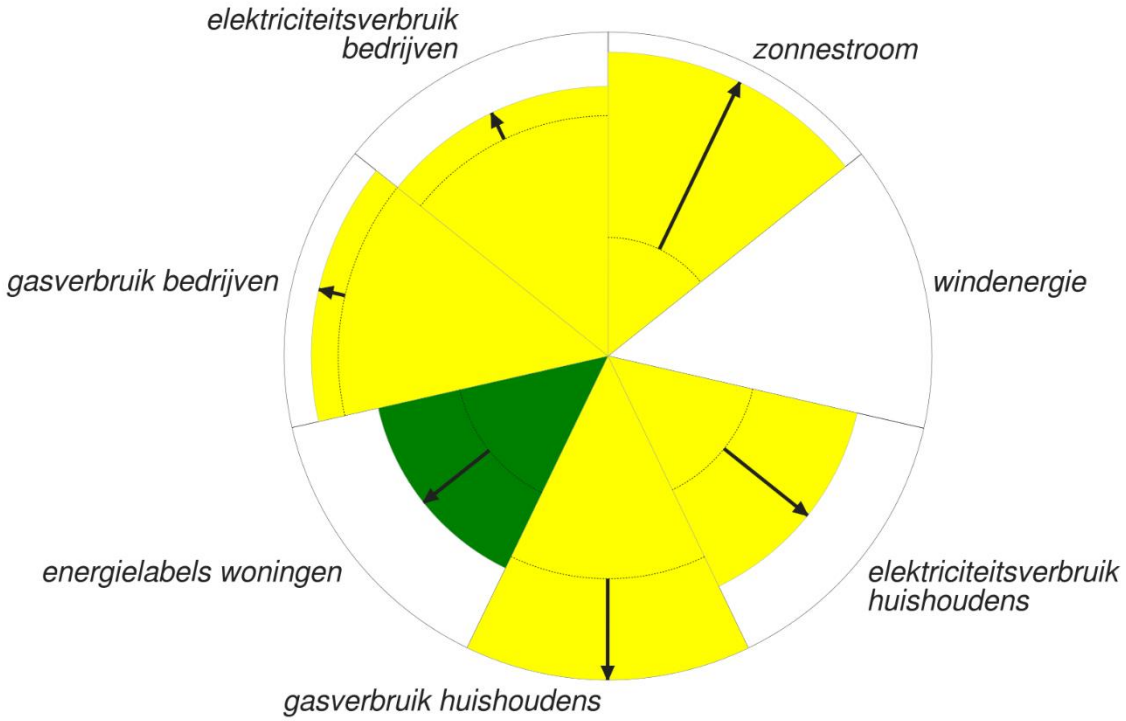

Consequenties energiemix scenario

- Sterke stijging zonnestroom (normering volgens beperkte doelstelling Nationaal energieakkoord)
- Elektriciteitsgebruik huishoudens en bedrijven:
  - uitgegaan van besparing van 35%
  - verbruik stijgt sterk door elektrische verwarming
  - volledig duurzame bronnen
- Gasgebruik huishoudens: streven is NUL
- Energielabels woningen: uitgangspunt is huidige woningvoorraad met beperkt besparingspotentieel
- Gasverbruik bedrijven: ongeveer 50% van het huidige niveau

Conclusie

telos brabants centrum voor duurzame ontwikkeling

Samenvattende bevindingen (1)

Albrandswaard blijft zowel in absolute zin als qua ontwikkeling in de tijd achter bij de rest van Nederland, bij vergelijkbare kleine gemeenten en bij Barendrecht. De vergelijking met de buren in Ridderkerk en Hoeksche Waard is minder eenduidig.

Meestal hebben kleinere gemeenten een sterker social-cultureel en ecologisch kapitaal, die in de tijd zich positief ontwikkelen. Dit is in Albrandswaard niet het geval. Daarin wijkt het af van vele randgemeenten rondom grote steden (zie ook het bijgevoegde kaartenboek). Lijkt in dat opzicht eerder op een grotere stad, maar heeft niet de krachtige economische motor.

Samenvattende bevindingen (2)

Het is positief om te zien dat voor een aantal voorraden, waar lokale overheden met hun beleid invloed kunnen uitoefenen zoals op het terrein van energie, afval en infrastructuur (o.a. laadpalen voor elektrische auto's), er sprake is van een positieve ontwikkeling. Doorrekening van het energiemix scenario laat substantiele verbetering van de scores zien.
Zorg is er ten aanzien van de (kwaliteit van de) woonomgeving, waterkwaliteit en veiligheid. Dat geldt ook voor zaken als kunst en cultuur en kennis maar hiervoor geldt dat Rotterdam dichtbij is en het gebrek kan compenseren.

Tot slot (1)

Wat kun je c.q. moet je als gemeente met de uitkomsten? Moet je schrikken?

- Hangt af van je eigen ambities: hoe hoger de ambities, hoe kritischer je kijkt naar de resultaten.
- Beoordeling in het perspectief van de eigen mogelijkheden van een gemeente: middelen, kennis, bevoegdheden etc.
- Is gemeentelijke schaalniveau wel het geschikte schaalniveau om de zaken aan te pakken? Soms is intergemeentelijke of regionale samenwerking beter
- Soms zijn in de directe omgeving de ontbrekende zaken direct voorradig (bijv. Kennis of Cultuur in Rotterdam)

Tot slot (2)

Duurzaamheidsrapportage nodigt uit tot maatschappelijke agenda of een ‘agenda of change’.

- Gebaseerd op een gedragen samen met maatschappelijke partijen ontwikkelde visie
- Met daarin een actieagenda met gedeelde verantwoordelijkheden,
- Met als belangrijke ingredienten: lef, durf om te experimenteren, lerende houding, fouten durven te maken, zoektocht naar nieuwe samenwerkingspartners (the unusual sucpects)